

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра романської філології

**ДЕРИВАЦІЙНІ МОДЕЛІ СЛОВОТВОРУ В СУЧАСНОМУ
ІСПАНОМОВНОМУ ГАЗЕТНО-ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ОС «бакалавр»
студента IV року навчання
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.051
«Романські мови та літератури (переклад
включно), перша - іспанська»,
ОП «Іспанська мова та переклад, англійська
мова та друга романська мова»,
Северина ОЛІЙНИКА

Науковий керівник:

к. філол. н., ас. кафедри романської
філології
Ірина МОРЕНЕЦЬ

Рецензент:

к. філол. н., доц. кафедри романської
філології
Людмила АРТЕМОВА

«Допущено до захисту»
Протокол № 9 засідання кафедри
романської філології від від 19 квітня 2024 року
Завідувач кафедри _____ **Ірина СИТДИКОВА**

Київ-2024

АНОТАЦІЯ

З огляду на динамічну природу іспанської мови та її газетно-публіцистичного дискурсу для визначення та опису актуальної парадигми словотвірних процесів необхідно проводити систематично їх дослідження. Особливості перебігу дискурсу ЗМІ, зокрема його подвійна інформативно-впливова функція, внутрішньо регламентоване використання деяких дериваційних афіксів і потенціал до задання певних мовних трендів серед населення, також прямо та опосередковано визначають специфіку застосування дериваційних моделей словотвору для формування нових лексичних одиниць, і продуктивність конкретних афіксів у цьому процесі. Спонтанний характер виникнення та дії низки екстралінгвальних факторів, серед яких в актуальному газетно-публіцистичному дискурсі певний час важливе місце посідала світова епідеміологічна ситуація та її відбиток на повсякденному житті соціуму, у поєднанні з високим рівнем науково-технічного прогресу та взаємопов'язаності суспільно-політичних, економічних та інших процесів у сучасному глобалізованому світі разом чинять суттєвий вплив на внутрішній баланс елементів морфологічної структури іспанської мови. Внутрішня динаміка морфологічної системи також обумовлює перехідний статус певних морфем, що знаходяться на межі словоскладання і деривації та мають мінливий рівень семантичної автономності. Застосування науково-дослідницьких методів лінгвістичного спостереження, лексикографічного і компонентного аналізу, опису та кількісного підрахунку дозволило окреслити основні проблемні пункти теоретичного підґрунтя вивчення іспанського словотвору, запропонувати ефективні шляхи їх вирішення, визначити основні тенденції серед дериваційних моделей словотвору в сучасному іспаномовному дискурсі ЗМІ, а також виділити найбільш продуктивні у досліджуваній період суфіксальні, префіксальні та префіксоїдні форманти.

Ключові слова: словотвір, деривація, суфікс, префікс, неологізм, продуктивність, іспаномовний газетно-публіцистичний дискурс.

ABSTRACT

Given the dynamic nature of the Spanish language and its newspaper and journalistic discourse, regular research is needed to identify and describe the current paradigm of word formation processes. The peculiarities of the media discourse, in particular its dual informative and influential function, the internally regulated use of some derivational affixes and the potential to set certain linguistic trends among the population, also directly and indirectly determine the specifics of the use of derivational models of word formation for the formation of new lexical items, and the productivity of specific affixes in this process. The spontaneous nature of the emergence and action of a number of extralinguistic factors, among which the global epidemiological situation and its impact on everyday life of society have been important in the current newspaper and journalistic discourse for some time, combined with the high level of scientific and technological progress and the interconnectedness of sociopolitical, economic and other processes in the modern globalised world, have a significant impact on the internal balance of the elements of the morphological structure of the Spanish language. The internal dynamics of the morphological system also determines the transitional status of certain morphemes that are on the verge of word formation and derivation and have a variable level of semantic autonomy. The application of scientific research methods of linguistic observation, lexicographic and component analysis, description and quantitative calculation allowed us to outline the main problematic points of the theoretical basis for the study of Spanish word formation, to propose effective ways of solving them, to identify the main trends among derivational models of word formation in the modern Spanish-language media discourse, and to highlight the most productive suffix, prefix and prefixoid elements in the studied time period.

Key words: word formation, derivation, suffix, prefix, neologism, productivity, Spanish newspaper discourse.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ДЕРИВАЦІЇ У СЛОВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСАХ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ	8
1.1 Поняття деривації та її типи в іспаномовній періодиці	8
1.2 Специфіка афіксоїдного словотворення в іспанській мові.....	17
1.3 Принципи класифікації дериваційних морфем іспанської мови	19
1.4 Неологізми та їх деривативна адаптація в іспаномовній періодиці	24
Висновки до першого розділу.....	27
РОЗДІЛ 2. ДИНАМІКА ДЕРИВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ІСПАНСЬКОМУ ГАЗЕТНО-ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	29
2.1 Особливості дискурсу ЗМІ як джерела виникнення неологізмів	29
2.2 Продуктивність суфіксальних моделей словотвору в газетно-публіцистичному дискурсі	34
2.3 Продуктивність префіксальних моделей словотвору в газетно-публіцистичному дискурсі	37
Висновки до другого розділу	43
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ НАЗВ ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	51
ДОДАТКИ	52
Додаток А Корпус досліджених новотворів	52
Додаток Б Відсотковий аналіз продуктивності дериваційних моделей (діаграми)	56

ВСТУП

Бакалаврську роботу присвячено вивченню дериваційних моделей словотвору сучасного іспанського газетно-публіцистичного дискурсу та їх неологічної продуктивності. Словниковий склад іспанської мови постійно оновлюється під впливом екстралінгвальних чинників та відповідно до потреб мовців. Згідно із цими ж потребами, впродовж певного часового періоду може змінюватись рівень залученості того чи іншого афікса — і навіть цілої субкатегорії словотвору — до процесу поповнення лексики. Традиційно, в іспанській мові саме деривація слугує основним механізмом формації нових лексичних одиниць, однак елементам її внутрішньої структури властиве коливання та вертикальний рух, що обумовлює продуктивність конкретних афіксів у конкретну епоху. Дослідженням іспанського словотвору займались такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як Помірко Р. С. [5], Мариненко П. І. [2], Моренець І. М. [4], Перес Р. А. [33], Ланг М. Ф. [24], Салазар С. Г. [38], Кабесас Е. А. [28], Ортега С. В. [30] та інші.

Актуальність роботи полягає в дослідженні принципів роботи та продуктивності дериваційних моделей словотвору в сучасному іспаномовному газетно-публіцистичному дискурсі.

Об'єктом дослідження даної роботи є дериваційні моделі словотвору в сучасному іспаномовному газетно-публіцистичному дискурсі.

Предметом дослідження є неологічна продуктивність механізмів префіксації та суфіксації.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та аналіз сучасних дериваційно-словотворчих тенденцій в контексті іспаномовного газетно-публіцистичного дискурсу.

Поставлена мета була досягнута шляхом розв'язання таких **завдань**:

- проаналізувати теоретичні основи вивчення словотвірних процесів сучасної іспанської мови.
- визначити поняття «деривація», «суфіксація», «префіксація» та «неологізм».
- розглянути основні проблеми, що постають в процесі вивчення дериваційних процесів іспанської мови.
- описати принципи класифікації дериваційних морфем.
- надати характеристику сучасному іспаномовному газетно-публіцистичному дискурсу.
- провести огляд продуктивності дериваційних афіксів, задіяних у словотвірному процесі сучасного іспаномовного газетно-публіцистичного дискурсу.

Для вирішення поставленої мети та завдань ми використовували наступні **методи наукових досліджень**: лінгвістичне спостереження, компонентний аналіз, метод лексикографічного аналізу, описовий метод та кількісний підрахунок.

Матеріалом дослідження стали 647 неологізмів, відібраних за допомогою пошукової системи *Banco de neologismos (Centro Virtual Cervantes)*, поява яких була зафіксована з січня по грудень 2020 року в газетах *El País* та *La Vanguardia*.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що у роботі здійснено комплексний аналіз неологізмів, утворених за дериваційними моделями, що були зафіксовані у сучасному іспаномовному газетно-публіцистичному дискурсі за 2020 рік.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів у практиці викладання іспанської мови, в теоретичних курсах з лексикології, неології, при укладанні словників, для написання кваліфікаційних робіт.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження пройшли

апробацію на VIII Всеукраїнських наукових читаннях «Філологія XXI століття: нові дослідження і перспективи» (Київ, 12 квітня 2024 року).

Структура і обсяг роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури, джерел ілюстративного матеріалу і двох додатків. Загальний обсяг роботи становить 57 сторінок друкованого тексту, обсяг основного тексту – 44 сторінки. Список використаних джерел та джерел ілюстративного матеріалу нараховує 50 позицій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ДЕРИВАЦІЇ У СЛОВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСАХ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

1.1 Поняття деривації та її типи в іспаномовній періодиці

Ключовою характеристикою іспанської мови, як і взагалі будь-якої мови в актуальному вжитку, є динамізм. Її система знаходиться у постійному русі, однак на кожному структурному рівні зміни відбуваються з різною швидкістю; із очевидних причин, найбільш чутливим рівнем є лексичний, оскільки зміни у навколишньому середовищі мовців викликають потребу в найменуванні нових реалій, об'єктів та явищ. Ця потреба задовольняється за допомогою наявних у мові механізмів та засобів, об'єднаних в межах процесу творення слів. Тобто, інновації на рівні лексики є результатом внутрішньомовної компенсації тиску екстралінгвальних чинників на сталість мовної системи. Саме у сфері лексичної творчості найсильніше проявляється як свобода мовців, так і життєва сила мови [2, с. 30; 33].

Морфологія слова, або словотвір, є розділом науки що займається аналізом механізмів, за допомогою яких формується й оновлюється лексика. Ці механізми переважно морфологічні, і передбачають різні способи поєднання слів та їхніх складових частин. Втім, словотвірний характер можуть мати і такі процедури, як запозичення слів з інших мов, утворення нових лексичних одиниць шляхом поєднання початкових літер фраз (аббревіація), феномен усічення тощо [24, с. 3]. Слово виступає центральною одиницею для усіх цих моделей, оскільки слугує сполучною ланкою між фонемно-морфемним рівнем мови та її синтаксичним рівнем. Слово розчленовується на примітивні елементи – морфеми, які виокремлюються на підставі їх повторення у різних контекстах зі збереженням значення та функції. Явище аломорфії, що особливо притаманне масиву афіксів іспанської мови, часто ускладнює ототожнення морфем у різних словах, так як

одна й та ж морфема може мати різний фонематичний вигляд; зазвичай основним варіантом вважається такий, що має найбільшу кількість сполучень. Окрім того, ключове значення для словотвору має поняття продуктивності, що характеризує здатність словотвірного компонента до сполучуваності і творенні нових лексичних одиниць; цей показник може як зростати, так і знижуватися внаслідок дії різноманітних факторів, які визначаються частотою, передбачуваністю, семантичною прозорістю тощо. Надзвичайно важливими для системи словотвору є також процеси лексикалізації та граматикалізації. Лексикалізація полягає у набутті окремими елементами, або групами елементів (морфемами або словосполученнями і навіть реченнями) ознак самостійності, та їх подальшого перетворення на стійкі еквіваленти слів зі зміненим лексичним значенням та синтаксичною функцією; в іспанській мові це явище особливо характерне для префіксів. Граматикалізація – протилежний цьому процес, внаслідок якого слово втрачає лексичну автономію, переходячи до категорії афіксів [2, с. 51-53]. Основними двома типами процесу словотвору вважаються словоскладання і деривація, що полягає у формуванні лексичних одиниць шляхом поєднання афіксів (префіксів і суфіксів) та основ [30, с. 6-7]. Саме на другому типі, дериваційній моделі та різноманітні її підвидів, і буде зосереджено увагу в даному дослідженні.

Також варто зауважити, що динамізм словотвору іспанської мови має побічний ефект у вигляді певних труднощів, з якими стикаються спроби його систематизації, що переважно є результатом нерегулярностей, викликаних історичними факторами. Два основні підходи аналізу словотвірних процесів – діахронічний та синхронічний – розглядають проблему з різних боків. Діахронічна морфологія суворо дотримується етимології, намагаючись простежити історичний шлях розвитку деривата, шукаючи його корені в латинській та грецькій мовах. Синхронічний підхід навпаки передбачає відхід від етимології слова, пропонуючи такі морфологічні структури, що опираються в першу чергу на інтуїтивно встановлені мовцями зв'язки в рамках їх

актуального на даний період сприйняття мови. Це дозволяє уникнути перешкод у вигляді непрозорих, втрачених або недоступних основ, про які мовці не знають. На місце цих прогалин зазвичай підставляються альтернативні варіанти (наприклад, пояснення походження слів *caluroso* та *riguroso* за допомогою аломорфних варіантів основ *calur/calor* і *rigur/rigor*), що дозволяє сформулювати завершений і логічний ланцюжок походження деривата. Тим не менш, слід зазначити, що прозорість слів є змінною, а виникнення значної кількості слів обумовлюється саме історичними чинниками, на що слід звертати увагу задля уникнення появи помилкових і спотворених висновків; деякі науковці зазначають, що для глибокого і повноцінного аналізу словотвірних процесів романських мов та конкретно іспанської критично необхідно опиратися як на історію мови та її історичну граматику, так і на знання латини [33, с. 20; 34, с. 8-9; 15].

Лексичні одиниці, утворені із застосуванням дериваційних моделей словотвору, складаються із кореня (основи) та афікса (або декількох афіксів, що приєднуються до основи послідовно чи одночасно). Корінь забезпечує лексичне значення, а афікси додають різного роду інформацію. Дериваційних моделей в іспанській морфології виділяється три: суфіксація, префіксація та префіксально-суфіксальна модель (парасинтез). Морфеми, що доєднуються до кінця основи, називаються суфіксами; ті, що займають позицію перед нею, іменуються префіксами. Місце і роль префіксації у словотворі традиційно були і є об'єктом полеміки серед іспанських науковців. Якщо в класичних дослідженнях її частіше відносили до словоскладання, зокрема аргументуючи це тим, що більшість префіксів є генетичними нащадками автономних лексем латинської мови, то в наш час її здебільшого відносять до деривації – до підстав такої класифікації відноситься також граматикування цих лексем й існування їх частини виключно у вигляді службових морфем без ознак самостійності. Іноді процедура суфіксації може семантично дублювати процедуру префіксації, а також функціонально перетинатися із словоскладанням, утворюючи синонімічні форми. При аналізі

дериваційних механізмів слід звертати увагу на семантичне значення похідного слова і застосовувати перифраз, аби правильно визначати напрям руху словотворчого процесу; так, *antiglobalización* позначає *movimiento contra-la-globalización*, тобто в даному випадку приєднання суфікса передує приєднанню префікса, тоді як *prefabricación* означає *acción y efecto de prefabricar*, а не *fabricación anterior* – тобто суфікс приєднується до слова, що вже є результатом процесу префіксації [34, с. 7-8; 2, с. 54; 24, с. 36; 30, с. 46; 4, с. 7].

Окрім традиційних підходів до класифікації афіксів та пояснення принципів їх розподілу, наразі зростає актуальність застосування таких способів аналізу словотвору, як когнітивний, що полягає у встановленні метафоричних та метонімічних зв'язків між морфемами, та неоконструктивістський, що апелює до різних структурних (синтаксичних) рівнів [37, с. 83-84; 11; 16, с. 23].

Визнається притаманна іспанській дериваційній морфології гнучкість, що особливо яскраво проявляється у тенденції до формування синтетичних афіксальних структур на противагу структурам аналітичним або складеним. Якщо, скажімо, англійська мова надає перевагу елементам різного етимологічного походження або складним словосполученням, іспанська мова формує свою лексику шляхом дериваційного розширення основи. Це дає підстави вважати, що іспанська мова має синтетичну, а не аналітичну лексичну структуру. Саме висока продуктивність дериваційних моделей словотвору іспанської мови є основою для сучасних лексичних інновацій. У періоди, коли мова зазнає стрімких лексичних та структурних змін внаслідок впливу та взаємодії низки екстралінгвальних чинників, наявний словниковий запас повинен поповнюватися та адаптуватися до нових потреб. Ще один спосіб задоволення цієї потреби полягає у запозиченні іноземної термінології, що цілком співпадає із традиціями іспанського тексту, лексика якого характеризується широким розмаїттям запозичень з арабської, італійської, французької та, особливо в дану епоху, англійської мов; однак деривація виконує

певні функції і стосовно цього джерела поповнення лексики, забезпечуючи її належну інтеграцію [24, с. 33-34; 8].

Діахронічно та синхронічно життєздатність тієї чи іншої дериваційної моделі може відрізнятися. Це спостерігається в самій суфіксальній системі, де деякі форманти практично повністю втрачають свою актуальність (наприклад, емотивний суфікс *-iso*, який колись був стандартним зменшувальним афіксом, зараз демонструє пригнічену, регіонально обмежену продуктивність). Наразі в неологічному тексті надається перевага певним словотворчим морфемам, таким як прикметниковий суфікс *-able*, морфема *-ear*, за допомогою якої утворюються інфінітиви дієслів, суфікс *-ista*, що утворює іменники та прикметники, або високопродуктивний суфікс *-azo*. Крім того, сучасна іспанська мова характеризується поширенням так званих *міжнародних* афіксів із суперечливим морфологічним статусом (наприклад, *hyper-*, *electro-*, *tele-*, *moto-* тощо), які мають тенденцію до узурпування ролі більш традиційних кастильських форм (*sobre-*, *so-*, *-ecer*) [24, с. 36; 19].

Таким чином, лексичні словотворчі засоби характеризуються процесом підвищення та занепаду продуктивності в межах загальної морфологічної системи, кожен компонент якої взаємопов'язаний з іншими. Розвиток одного афікса, ймовірно, тягне за собою занепад іншого, а також призводить до зміни балансу системи в цілому. У той же час, до поняття втраченої актуальності слід ставитися з обережністю, оскільки будь-який афікс, зафіксований у лексиці, яким би непродуктивним у синхронії він не здавався, може отримати друге життя завдяки творчому мисленню якогось письменника або включенню до технічного чи наукового реєстру. Більше того, словотворчий елемент може бути синхронно значно продуктивнішим, ніж можна було б припустити на основі його лексичних записів; наприклад, суфікс *-esco* має відносно низьку кількість лексичних записів, але є надзвичайно продуктивним в процесі спонтанної деривації в літературних контекстах; тут деривації надається перевага у зв'язку з тим, що слова, утворені за допомогою афіксів сприяють досягненню піднесеного стилю

тексту; проте у контексті розмовної мови дериваційні моделі є фундаментальними у досягненні якраз протилежного ефекту. Варіативність продуктивності афікса може бути спричинена також географічними факторами, допускаючи в певних умовах варіанти поєднань, неможливі або незвичні для інших регіональних контекстів [24, с. 38, 40; 22, с. 17].

Один і той самий афікс може мати різні семантичні зв'язки з відповідною основою і в наслідку виконувати різні функції; мова йде про явище полісемії, притаманній переважно суфіксам. Прикладом може послугувати іменниковий суфікс *-dor*, який може позначати виконавця, інструмент або навіть місце у просторі. З іншого боку, однакова семантична функція може реалізуватися в різних суфіксах, що таким чином можна вважати синонімами. Щільність семантичних зав'язків дозволяє виокремити певні групи з одним або двома центрами, навколо яких групуються смисли; тобто мова йде про сім'ї концептів, пов'язаних із центральним концептом. Окрім того, серед суфіксів в іспанській мові наявне і явище омонімії, при якій формально однакові суфікси відрізняються з точки зору їхньої функції; суфікс *-ería*, який утворює слова *bobería* або *chulería* зі значенням певної якості, приєднуючись до прикметникової основи, не є тотожним суфіксу *-ería* з локативним значенням, що утворює слова *conserjería* або *hamburguesería* [35, с. 250, 270; 11; 30, с. 62].

Окрім суфіксів і префіксів, у дериваційних процесах беруть участь і такі морфологічні елементи, як інфікси та інтерфікси. Ці види афіксів або додаються до кореня, або відокремлюють його від суфікса. Різниця між даними елементами полягає у тому, що термін *інтерфікс* зазвичай застосовується до беззмістовних дериваційних або флексійних морфем, які розміщуються між коренем та суфіксом, тоді як термін *інфікс* використовується зокрема для позначення морфем, які поміщаються в слово, в результаті надаючи йому певного значення чи нового конотативного відтінку (як правило, оцінного). Статус цих вставних елементів, форма яких нерідко є ідентичною формі звичайних емотивних суфіксів, є суперечливим у зв'язку з їх нерегулярною фонологією, складністю

визначення того, підпорядковуються вони процесу інфіксації чи послідовної суфіксації, а також сумніви стосовно їх фактичної приналежності до категорії морфем на підставі їхнього семантичного змісту, що нерідко є мінімальним [5; 34, с. 8; 24, с. 14].

Дискусійним є також питання відмінностей між процесами словозміни та деривації, оскільки часто вони накладаються один на одного, а статус деяких афіксів у цьому контексті може здаватись амбівалентним. Тим не менш, науковцями-іспаністами було виведено ряд переконливих аргументів стосовно чіткого розмежування цих двох механізмів. Так, приєднання флексії до основи не змінює граматичної категорії, до якої належить основа (це також пов'язано з тим, що словозмінні морфемі не можуть виступати ядром лексичної конструкції), тоді як при приєднанні дериваційних афіксів це відбувається із помітною частотою. Однак варто зауважити, що даний критерій не можна застосувати до більшості префіксів, оцінних суфіксів та певних афіксів з інших категорій. При цьому дериваційні афікси (суфікси) передують флективним афіксам при визначенні порядку їх приєднання до основи, і, на відміну від них, часто виявляють тенденцію до полісемії, в межах якої не завжди легко виділити або відокремити те чи інше значення. Попри це, деякі афікси можуть взагалі не проявляти впізнаваного значення, як у випадку з *re-* у слові *recoger* або *-mento* у слові *sacramento*.

Ще одним критерієм розрізнення виступає лексикографічний - варіанти слів, утворених внаслідок приєднання флексій, не входять до словників, тоді як значна кількість лексичних одиниць, які є результатами процесів деривації та словоскладання, з'являється у лексикографічних джерелах. Тут необхідно зауважити, що винятками стають слова, утворені за допомогою високопродуктивних дериваційних афіксів (прислівники на *-mente*, прикметники на *-able* тощо), а також нелексикалізованих оцінних суфіксів [34, с. 8].

Іншим критерієм є обов'язковість, що полягає у неможливості існування правильно утворених слів, до яких не застосовувався б певний словозмінний

процес (хоча іноді морфологічні докази цього відсутні). З іншого боку, деривація є необов'язковою, і лексеми, утворені за дериваційними моделями, можуть бути замінені лексемами недериваційного походження.

Наступний критерій – продуктивність: процес деривації не є повністю продуктивним, на відміну від словозміни. Зазвичай словозміна є парадигматичним процесом, тобто флексії можуть доєднуватись до будь-якого слова. З іншого боку, свобода приєднання дериваційних афіксів є порівняно обмеженою.

Шостим критерієм виступає здатність до ітеративності: почергове застосування тієї самої дериваційної морфеми в слові є поширеним явищем, в той час як повторне вживання флексійної морфеми неможливе. Ще однією з характеристик, що відрізняють деривацію від словозміни, є саме різноманітність функцій і значень, які асоціюються з одним і тим самим афіксом.

Сьомий критерій полягає у накопичувальному вираженні – як правило, кілька словозмінних категорій можуть бути виражені одним суфіксом; наприклад, у дієвідмінюванні дієслів, де з'являються так звані портманто-морфи: *am-a-ba-mos*, де: *am-* представляє дієслівний корінь, *a-* виступає тематичним голосним, *-ba* пов'язаний з двома морфемами (способу і часу), а *-mos* пов'язаний з двома морфемами особи і числа. Такі випадки накопичення значень дуже рідко зустрічаються в дериваційних утвореннях, де одна дериваційна морфема зазвичай пов'язана лише з одним значенням.

Восьмий – аломорфія; приєднання флективних афіксів провокує менший рівень аломорфії в основі, на відміну від деривації. Наприклад, при аналізі деривативного ланцюжка *amable + -idad = amabilidad* проявляються два аломорфи твірної основи: *amable* та *amabil*.

Дев'ятий критерій полягає в концептуальності новотворів. Лексичні одиниці, утворені шляхом словозміни, стосуються того ж концепту, що й твірна основа, тоді як дериваційні утворення виражають концептуально нові поняття;

тобто словозміні притаманна семантична регулярність, а деривації – семантична індивідуальність.

Десятий критерій стосується абстрактності значень, виражених флексійними морфемами (граматичні значення – число, особа, відмінок тощо), тоді як дериваційні морфемі мають більш конкретне, лексичне значення. Нарешті, одинадцятий критерій проявляється у синтаксичному значенні тієї чи іншої морфемі – це пов'язано з явищем узгодження. Флексивні морфемі відіграють дуже важливу роль у встановленні синтаксичних зв'язків, чого не можна сказати про морфемі дериваційні [46, с. 225-227; 13, с. 105].

Особливий характер має явище так званої дериваційної множини, в рамках якої флексивні морфемі спричиняють зміни у значенні, що виходять за межі суворої композиційності процесів словозміни. В якості прикладів, що ілюструють ці випадки можна навести пари слів *amistad-amistades*, *celo-celos* і *bien-bienes*. Дані іменники у множині є не просто словоформами з іншою категорією числа, а самостійними лексемами, однокореневими стосовно твірної основи. У цьому і схожих випадках мова йде вже не про словозмінний процес, а дериваційний, не зважаючи на зовнішню схожість форми. Для коректного визначення приналежності до того чи іншого процесу слід звертати увагу на характер інформації, що закладено у новотвір, тобто чи є вона граматичною або лексичною [26, с. 9-10].

Досі викликає дискусії статус префіксальних морфем у словотворі іспанської мови. У традиційній граматиці певні префікси трактувалися як прийменники, невід'ємні від твірної основи [44, с. 2]. Саме цей критерій був підставою для ототожнення префіксації зі словоскладанням – морфологічною процедурою, за допомогою якої дві або більше незалежних форми об'єднуються в одне слово. Однак лише деякі префікси мають омонімічну пару у вигляді прийменника (*ante-*, *con-*, *de-*, *entre-*, *sobre-* тощо), і навіть так їх поведінка як морфологічних одиниць відрізняється від такої у синтаксичних елементів. Проте для деяких лінгвістів прийменникове функціонування певних префіксів досі є

достатньою підставою для того, щоб приписати їм статус компонентів словоскладання; основна складність полягає в неможливості вписати їх в суворо розмежовані категорії. Інколи їх навіть розглядають окремо, як елементи, що перебувають у перехідній зоні, тобто у проміжному стані між словоскладанням та деривацією [41, с. 2, 8; 38, с. 90]. Наприклад, лексичні основи греко-латинського походження, які зазвичай вважаються елементами словоскладання, мають проміжний статус між зв'язаними і вільними формами. Дані *bases compositivas cultas* здатні доєднуватись як до початку слова, уподібнюючись префіксам, так і до кінця основи. При розгляді даних елементів варто звертати увагу на їх етимологічний статус, однак водночас пам'ятати про те, що у живому мовленні їх застосування може підпорядковуватись зовсім іншим закономірностям і патернам. З точки зору синхронії, для аналізу морфологічної структури важливі показники можливого розчленування і семантичної ясності. Значна кількість успадкованих з латини префіксів вже не розглядаються як такі, саме через те що іспаномовні особи не ідентифікують їх як префікси. Структура слів-дериватів, утворених префіксацією, розпізнається чітко, коли їхнє значення є прозорим, а парадигми, які вони утворюють, мають властивості, що піддаються ідентифікації. Беручи до уваги всі описані вище характерні особливості цих морфем, необхідно підкреслити, що у сучасній граматиці префіксація все ж переважно трактується як форма деривації [34, с. 173-174]; саме такий підхід закладено в наше дослідження.

1.2 Специфіка афіксоїдного словотворення в іспанській мові

Іспанській словотвору також притаманне існування елементів перехідного типу, що за походженням поєднують у собі ознаки і кореня, і афікса, повторюючись у складі значної кількості слів зі збереженням свого значення і афіксальної словотворчої функції – афіксоїдів, відомих також як аглютинативні елементи термінотворення. Ці елементи поділяються на два види: суфіксоїди та префіксоїди. Суфіксоїдами називаються словотвірні одиниці греко-латинського походження, що вирізняються семантичною і синтаксичною самостійністю. Дані

одиниці є частиною процесу книжного словоскладання (*composición culta*), в процесі якого об'єднуються основи слів, успадкованих з грецької мови та латини, що в процесі історичного розвитку мови втратили свою автономність; тобто, суть цього процесу полягає у комбінації суфіксоїдів з префіксоїдами [2, с. 92].

Префіксоїди – переважно одиниці того ж самого греко-латинського походження, які відрізняються від класичних префіксів певним рівнем семантичної та синтаксичної автономії. Як правило, окремо у мові можуть з'являтися лише в лексикалізованому вигляді в певних контекстах, оскільки здебільшого дані елементи не є окремими коренями і виражають абстрактні поняття (ознака/відношення). Лексикалізовані префіксоїдами набувають нових значень в процесі їх частого вживання, завдяки чому і можуть існувати як окремі слова. Префіксоїди не обмежуються приєднанням лише до початку основи (наприклад, *biblió-filo*, *cartó-grafo*), подібно повноцінним префіксам, і навіть здатні утворювати комбінації з ними ж самими та із суфіксами (наприклад, *á-grafo*, *gráf-ico*). Однак ці основи також мають стале внутрішнє семантичне значення, що не є відносним і змінним у залежності від лексичної основи, до якої вони доєднуються, що є характерною афіксальною рисою. Також маргінальними для категорії префіксів є морфеми, що походять від скорочених слів: наприклад, *demo(cracia)*, *narco(tico)*, *auto(móvil)*; деякі з цих скорочень можуть збігатися з основами греко-латинського походження (*foto-*, *tele-*, *auto-*). У випадку з *auto-* слід зазначити, що ця морфема у своєму рефлексивному значенні ("до себе, сам по собі") має функціональне наповнення, характерне для афіксів. Таким чином, з огляду на їх семантику, можна вважати слова *autoescuela* або *autoestopista* утвореними методом словоскладання за участі скороченого елемента *automóvil*, а морфему *auto-*, яка з'являється в словах *autocomplacencia* або *autoabastecimiento* – префіксом; у другому випадку дана морфема також може набувати підсилювальної функції стосовно, якщо поєднується з дієсловом та рефлексивним елементом *se* (наприклад, *autocriticarse*). Також деякі науковці вважають, що тяжіння певної морфеми до категорії префіксоїдів може бути

наслідком особливостей її фонетичної структури і кількості складів [2, с. 66-67; 30, с. 85-86; 29, с. 641; 20, с. 363].

Отже, афіксоїди, або аглютинативні елементи термінотворення, є особливими морфемами греко-латинського походження із власною специфікою приєднання до твірних основ. Попри їх вищий порівняно зі звичайними афіксами рівень автономії, дані елементи вважаються частиною дериваційного словотвору.

1.3 Принципи класифікації дериваційних морфем іспанської мови

Для коректного здійснення дослідження процесів деривативного словотворення іспанської мови, спершу необхідно окреслити структуру множини її твірних афіксів.

Існує декілька способів організації репертуару іспанських суфіксів та типів утворених за їх допомогою лексичних одиниць. Згідно з синтаксичним критерієм суфікси поділяються на дві великі групи: синтаксично гетерогенні, або *ендоцентричні*, внаслідок приєднання яких змінюється граматична категорія основи, і синтаксично гомогенні, або *екзоцентричні*, при доєднанні яких такої зміни не відбувається. Більшість іспанських суфіксів завжди змінюють граматичну категорію основи, що робить синтаксичний аналіз ефективним і надає певну підтримку трансформаційному підходу, який ґрунтується на принципі синтаксичної креативності та гнучкості [2, с. 72-73; 24, с. 124].

Інший поділ відбувається за семантичним критерієм, або ж за категорією емотивності/оцінності: до емотивних належать збільшувальні, зменшувальні й зневажливі суфікси, що як правило є водночас екзоцентричними, і володіють такими рисами, як поєднання експресивного та номінативного функціоналу, тяжіння до комбінацій з іменними основами та здатністю лексикалізуватись, в наслідку втрачаючи характеристику експресивності. Клас зневажливих суфіксів часто перетинається з двома іншими, оскільки афікси цієї групи можуть набувати зменшувального і збільшувального значення. Інші суфікси належать до неемотивних, які можуть як змінювати граматичну категорію основи, так і

зберігати її. Нарешті, є суфікси, що зберігають граматичну категорію основи, змінюючи при цьому інші її ознаки. Наприклад, деякі суфікси (-ero), доєднуючись до іменникової основи, зберігають її граматичну категорію, але змінюють семантичну ознаку живе/неживе (*hotel-ero, pescad-ero*) [2, с. 87; 24, с. 20; 30, с. 57-59; 34, с. 164].

В іспанській мові наявні певні обмеження стосовно використання оцінних суфіксів. Деякі основи можуть поєднуватися з кількома емотивними афіксами (*chiquito, chiquillo, chiquitín, chiquete, chicozo*), тоді як інші взагалі не можуть бути поєднані з жодним. Ці обмеження можуть бути зумовлені фонетичними, граматичними або семантичними причинами. Що стосується обмежень, пов'язаних із граматичною категорією, то іменники та прикметники приймають оцінні суфікси з більшою ймовірністю, ніж прислівники, форми герундія і деякі вигуки. Семантичні обмеження не дозволяють поєднань із відносними прикметниками; з оцінними суфіксами переважно поєднуються злічувані іменники, хоча в деяких випадках це також можливо і для незлічуваних. Також іменники, що позначають фізичні і матеріальні поняття демонструють більшу схильність до поєднань із оцінними афіксами, ніж ті, що називають абстрактні значення [34, с. 165; 3, с. 135-136; 12, с. 101].

Визначення статусу емотивності суфікса ускладнюється тим фактом, що оцінні і позбавлені оцінки суфікси нерідко можуть переймати функції протилежної категорії. Емотивній суфіксальній системі іспанської мови також притаманна рекурсивність, тобто накопичення суфіксів на одній основі. Іноді повторюється один і той же суфікс (*chiquitita*), але в більшості випадків комбінуються різні морфеми. Неемотивна група суфіксів також характеризується високим ступенем аломорфії, що стосується певних високопродуктивних (особливо віддієслівних) морфем. Вибір суфіксом певного аломорфа може бути мотивований і семантичними особливостями основи, наприклад характеристикою матеріальності/нематеріальності [24, с. 91-93, 129; 30, с. 61].

За принципом поділу на групи відповідно до граматичної категорії слова-деривата, новотвори, отримані в результаті суфіксації, поділяються на іменникові, прикметникові та дієслівні [2, с. 73; 34, с. 24].

З огляду на основу, від якої вони утворені, іменникові деривати поділяються на віддієслівні, відіменникові та відприкметникові. З іншого боку, враховуючи семантику новотвору, традиційно розрізняються іменники, що називають дію або її наслідок (категорія може бути розширена для включення понять процесу, події), та іменники, які називають якості, стани та інші властивості, притаманні чи випадкові, осіб і речей. Перші, як правило, є віддієслівними іменниками, а другі – відприкметниковими іменниками. До цих двох великих груп додаються іменники, що позначають виконавця, знаряддя чи місце, які можуть бути віддієслівними або відіменниковими [34, с. 99, 101].

Групі дії та наслідку також властива наявність значної кількості дублетів. Залежно від підходу, їх можна вважати абсолютно тотожними, або синонімічними. Наприклад, у похідних на *-miento* переважає значення "тривалого процесу", тоді як у тих, що утворені за допомогою суфікса *-ción*, чіткіше сприймається загальна ідея "дії або наслідку" (*agrupación-agrupamiento*, *congelación-congelamiento*) [34, с. 114-115].

Майже всі прикметникові деривативи в іспанській мові походять від іменників та дієслів, рідше – від інших категорій. Фундаментальний поділ похідних прикметників за семантичною ознакою породжує дві їх основні групи: якісні та відносні. Утворення першої групи позначають подібність, схильність, підсилення, здатність виконувати певну дію або піддаватись їй, приналежність, присутність або існування і схожі поняття. Відносні прикметники, як правило, відповідають традиційному визначенню: такий, що стосується, відноситься до або походить від, але можуть набувати інших специфічних значень, наприклад *який походить звідкись* (*reguano*) або *прихильник або захисник чогось* (*abolicionista*). Ряд похідних прикметників характеризується чітко вираженим

активним або пасивним значенням незалежно від його якісної чи відносної природи [34, с. 133-134, 144].

Залежно від граматичної категорії основи, похідні дієслова поділяються на відіменникові, відприкметникові, віддієслівні та відприслівникові. У процес дієслівної деривації також залучені основи, що належать до класу вигуків (*hala - jalear; por Dios - pordiosear*), і навіть класу займенників (*ningunear, tutear*) або цілих синтаксичних груп (*en sí mismo - ensimismar*). За критерієм зв'язку між коренем і афіксом дієслівна деривація може бути прямою або опосередкованою. В процесі прямої деривації тематичний голосний приєднується безпосередньо до кореня. Якщо корінь закінчується на голосний звук, він просто його втрачає (*alegre-alegrar*). При опосередкованій деривації між коренем і твірним афіксом вставляється інтерфікс (*palido-palidecer*), або голосний звук (*escaso-escasear*). Однак ці вставні елементи зазвичай розглядаються як частина твірного афікса, що призводить до наступної сегментації: *palid(o)-ecer, escas(o)-ear* [5; 34, с. 152-153].

Список новотворів, сформованих процесом суфіксації, зафіксовано в **Додатку А**.

Префіксація є моделлю лексичної деривації, в рамках якої афікс розміщується в позиції перед основою, утворюючи нову лексичну одиницю. На відміну від суфіксів, префікси не можна поділити на групи за приналежністю до певної граматичної категорії; окрім того, вони не змінюють граматичну категорію основи, до якої вони приєднуються (в чому вони схожі із оцінними суфіксами), а лише певним чином модифікують її семантичне значення (однак граматична категорія основи може змінюватись при доєднанні префікса в рамках процесу парасинтезу). Загалом префікси менш амбівалентні, ніж суфікси, і мають тенденцію до моносемії, чіткого і постійного значення, або, щонайбільше, допускають обмежену полісемію. Це основна причина того, чому префікси зазвичай класифікують не за граматичними категоріями, які вони утворюють у поєднанні з основами, а за значеннями, які вони виражають. Існує думка, що

деякі префікси (наприклад, *anti-*, *pro-*, *mono-*, *multi-*, *bi-* тощо) змінюють категорію своєї основи, оскільки в поєднанні з деякими іменниками вони утворюють похідні, що можуть модифікувати інші іменники (*declaraciones proaborto*, *seguro multirriesgo*). Інший можливий аналіз цього типу конструкцій полягає в припущенні, що префікс сприяє вживанню іменника в ролі предикатива, а не зміні його граматичної категорії. Відсутність узгодження у цих словосполученнях є типовою рисою для апозитивних конструкцій, а не для прикметників [30, с. 81; 34, с. 177; 24, с. 168-169].

Префікси можна групувати за наступними критеріями: граматична категорія слів, до яких вони доєднуються; їх формальна залежність або незалежність; їх семантичне значення; їх відношення до синтаксичних властивостей предикатів.

За першим критерієм префікси зазвичай поділяють на три групи: прикметникові, прислівникові та прийменникові; один і той же префікс може належати до кількох груп. За критерієм формальної залежності/незалежності префікси поділяються на невідокремлювані та відокремлювані (також відомі як автономні, вільні або незв'язані). Залежно від семантичного значення префікси сучасної іспанської мови об'єднуються в наступні групи: заперечні, просторові, часові, кількості/розміру, підсилювальні, аспектуальні, стосунку/напрямку. Критерій відношення до синтаксичних властивостей предикатів певною мірою підпорядкований критерію семантичного значення. За своєю семантикою значна кількість префіксів виражають поняття, пов'язані з просторовим або часовим розташуванням осіб чи предметів, або ж кількісні чи протиставні значення; ці префікси не впливають на актантну структуру присудків. З іншого боку, на ній, або на відношеннях між присудками та їх актантами, позначаються так звані префікси актантного впливу. Наприклад, префікс *co-* у слові *cofundar* вказує на те, що дія вимагає взаємодії кількох учасників на противагу лише одному у слові *fundar*. Ці префікси можна класифікувати за чотирма семантичними значеннями: рефлексивність (*auto-*), взаємність або взаємний зв'язок (*entre-*, *inter-*), асоціація

(*con-*) та каузація (*a-*). Префікси розподіляються також на групи двоскладових та односкладових, а самі префіксальні утворення можна розділити на власне префіксальні та префіксоїдні [34, с. 174-176; 2, с. 54].

Отже, суфіксальні форманти можна класифікувати як за здатністю до зміни граматичної категорії основи, так і за наявністю або відсутністю оцінно-емотивного семантичного наповнення. Префікси ж класифікуються за критеріями їх залежності, граматичної категорії основи, та характером впливу на синтаксичні властивості предикатів.

Список новотворів, сформованих за допомогою префіксів та префіксоїдів, зафіксовано в Додатку А.

1.4 Неологізми та їх деривативна адаптація в іспаномовній періодиці

Цінність неологізмів як матеріалу дослідження полягає у тому, що за допомогою їх аналізу можна отримати чітке уявлення щодо певних словотвірних тенденцій та продуктивності тих чи інших афіксів у конкретний період часу з урахуванням максимального рівня творчої свободи мовців. Традиційно, складність у присвоєнні лексичній одиниці статусу неологізму (або його скасування) полягає у тому, що значна кількість критеріїв визначення засновані на суб'єктивному для кожного мовця почутті новизни. Втім, ця перешкода не є критичною для даного дослідження, оскільки в рамках вивчення дериваційних моделей словотвору неологізм цікавить нас практично лише в момент своєї появи, тобто вперше зареєстрованого поєднання певної твірної основи з певним дериваційним афіксом (афіксами). Однак розгляд основних теорій стосовно природи неологічних утворень все одно є доцільним як з точки зору цілісності дослідження, так і для визначення місця деривації у появі неологізмів в сучасній іспанській мові.

За загальним лінгвістичним консенсусом, неологізм вважається інновацією, що виникає на лексичному рівні під впливом екстралінгвальних чинників, продуктом мовних змін, що покликаний задовольнити потребу в

експресії, найменуванні та загалом передачі інформації, коли наявних в мові засобів для цього вже недостатньо. Серед вагомих на даний момент екстралінгвальних чинників, що чинять тиск на іспанську мову, є технологічний прогрес, світова глобалізація, епідеміологічний фон, активний перебіг політичних процесів тощо [2, с. 35-36].

Існують різні критерії для визначення ступеня неологічності лексичної одиниці: діахронічний (слово вважається неологізмом, якщо з'явилося недавно, і такий його статус має певні хронологічні та просторові рамки), лексикографічний (слово вважається неологізмом, поки не буде занесене до словника), семантичної та формальної нестабільності, психологічний (за яким новотворами вважаються слова, що вперше стають частиною мовленнєвого досвіду мовця) тощо. Хоча всі ці критерії переважно не є взаємовиключними, не всі вони мають однакові гарантії і сферу застосування. Вітчизняними науковцями також пропонуються такі напрямки вивчення неологічних одиниць, як стилістичний, в рамках якого новотворами вважаються стилістично марковані слова із конотативним значенням новизни при їх сприйнятті мовцем залежно від його особистої мовної компетентності; денотативний, для якого неологізм є слово, що позначає принципово нову реалію (денотат); структурний же підхід взагалі заперечує неологічний статус слів, утворених за допомогою вже відомих у мові елементів. Незважаючи на це розмаїття, науковці як правило надають пріоритет лексикографічному визначенню неологічного статусу лексичної одиниці [27, с. 107; 1, с. 40-41].

За спільною для романських мов традицією, саме деривація посідає провідне місце в процесі творення неологічної лексики, відсуваючи словоскладання на другий план. Вченими-іспаністами підкреслюється фундаментальність механізмів суфіксації і префіксації лексичного творення в усіх сферах публіцистичної діяльності; особливо продуктивними в цьому плані розділами журналістики визнаються культура та спорт, а також політичний дискурс, де зустрічається найбільша кількість лексичних інновацій, що

збагачують як мову публіцистики, так і іспанську загалом. Насправді, гіперпродуктивність механізмів деривації настільки вигідна для авторів іспаномовних видань, що може провокувати відхід від академічних норм, чи то в пошуках нового способу експресії певних нюансів при найменуванні тієї чи іншої реалії, чи під впливом зовнішнього тиску мов, зокрема португальської (внаслідок неусвідомленої екстраполяції невластивих іспанській мові, однак притаманних португальській, поєднань морфем) [36, с. 576; 32, с. 6; 6, с. 16; 18, с. 665; 21, с. 23; 40, с. 2].

Окрім того, що деривація є плідним підвидом неологічного словотвору в публіцистиці, важливою функцією дериваційних механізмів є адаптація запозичень з інших мов. Іспанській мові характерне прагнення до використання власних процедур лексичного творення, що призводить до швидкої асиміляції іноземної термінології в іспанську мовну систему (приклад – запозичене з англійської слово *gol*, що утворює деривативний ряд *golear, goleador, goleada, golecillos* тощо). Саме використання запозичених лексем в якості твірних основ у поєднанні з рідними афіксами і їх здатність формувати власні дериваційні ряди свідчить про високий рівень інтеграції запозичень, їх повної семантичної та синтаксичної систематизації [24, с. 35; 43, с. 45; 8, с. 226; 17].

Таким чином, неологічними вважаються лексичні одиниці, що циркулюють у дискурсі попри відсутність їх фіксації в основних лексикографічних джерелах. Також важливою постає інтеграційна роль деривації в засвоєнні мовою неологізмів з категорії запозичень.

Висновки до першого розділу

Іспанській мові притаманна динаміка, найбільш чутливим до якої є її лексичний рівень, що перебуває у стані постійного оновлення, прагнучи максимально відповідати потребам мовців. Вивченням моделей та способів поповнення й оновлення лексики займається морфологія, також відома як словотвір, що опирається на аналіз складових частин слова — морфем. Основними механізмами процесу творення слів виступають словоскладання та деривація, суть якої передбачає творення нової лексики за допомогою поєднання твірних основ або коренів із службовими морфемами — афіксами. Важливими поняттями для морфології як системи є різнонаправлені процеси лексикалізації та граматикизації, які відповідають за набуття або втрату морфемою лексичної автономності.

Існує два головних напрямки аналізу дериваційного словотвору — вертикальний (діахронічний) і горизонтальний (синхронічний), перший з яких опирається на вивчення історичного розвитку деривата, а другий на аналіз актуального на певний період часу контекст його використання. Вивчення дериваційних моделей ускладнюється наявністю певних перешкод. Аломорфія, притаманна іспанським словотвірним афіксам, може викликати труднощі в процесі виленювання й порівняння морфем у різних лексичних одиницях. Спричиняє полеміку проблема розмежування процесів словозміни та деривації, внаслідок чого статус певних формантів може набувати амбівалентності. Прояснити це питання можна за допомогою низки критеріїв, комплексне застосування яких дозволяє прокласти чіткі кордони між цими двома морфологічними явищами. Іншим джерелом активних дискусій виступає питання приналежності морфем-префіксів, що історично вважались частиною процесу словоскладання, однак в переважній більшості актуальних досліджень іспанської мови відносяться до механізму деривації.

Самим процесам дериваційного словотвору також властивий внутрішній динамізм, конкурентність та полісемія, внаслідок чого в процесі історичного розвитку мови продуктивність конкретного афікса може зростати і згасати, а самі форманти здатні набувати нових функцій та змінювати специфіку свого застосування. Зазначається, що характерним для іспанських дериваційних моделей є їх застосування в якості адаптивних механізмів для іншомовних запозичень, особливо з англійської. Вивчення внутрішньої структури дериваційного словотвору опирається на класифікацію її формантів — префіксів та суфіксів — за допомогою низки способів; наприклад, розрізнення афіксів за їх здатністю змінювати граматичну категорію кореня, їх поділ на групи за семантикою утворюваних ними дериватів, критерієм формальної залежності тощо.

Нарешті, підкреслюється ефективність вибору неологізмів в якості матеріалу дослідження. Проблематика встановлення неологічності конкретного слова впливає із суб'єктивної природи критеріїв визначення цього статусу, у зв'язку з чим більшість досліджень на дану тематику ґрунтується саме на лексикографічному методі.

РОЗДІЛ 2. ДИНАМІКА ДЕРИВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ІСПАНСЬКОМУ ГАЗЕТНО-ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

2.1 Особливості дискурсу ЗМІ як джерела виникнення неологізмів

Потужним фактором впливу на вектор розвитку мови іспанських ЗМІ виступають глобальні політичні, соціальні та економічні трансформації, яких зазнала держава на зламі епох. Такі перетворення стимулюють активний пошук нових лексичних засобів експресії та номінації, оскільки для ЗМІ важлива швидкість реагування на важливі події як усередині держави, так і у світі, межа між якими поступово стирається завдяки глобалізації [28; 31, с. 122; 9].

Дискурс засобів масової інформації за тематикою є практично всеохопним, оскільки обслуговує низку основних сфер суспільних відносин: політичних, економічних, культурних, побутових тощо. Преса об'єднує у собі дві функції — об'єктивну, тобто повідомлення інформації, та суб'єктивну, що полягає у впливі на читача за допомогою різних засобів; таке специфічне поєднання вирізняє публіцистичний стиль серед інших. Інформативна функція ЗМІ обумовлює такі його характеристики, як офіційність та стриманість, а друга, впливова, проявляється у наданні соціальної оцінки, в експресивності мовлення і розрахованості матеріалу на широку аудиторію з найрізноманітніших шарів суспільства. Ця функція також сприяє індивідуалізації різних періодичних видань, формування ними певних особливостей авторського стилю.

ЗМІ, особливо із урахуванням Інтернету як надзвичайно впливового фактору підвищення рівня доступності інформації, продовжують слугувати одним з головних джерел надходження неологізмів до іспанської мови. Авторитет, яким користується публіцистичний дискурс у суспільній свідомості, здатен певною мірою коригувати курс розвитку лексичного рівня мови; саме фіксація новотвору в пресі свідчить про осистемлення конкретного неологізму, його нормативну адаптацію. Можна сказати, що дискурс ЗМІ виступає

своєрідним двостороннім фільтром між полем сучасної літературної мови та бурхливою, спонтанною мовленнєво-творчою діяльністю мовців у повсякденному житті; це відображається у протилежно направлених процесах інтелектуалізації, тобто поширенні вжитку специфічних термінів, і демократизації — нормалізації новотворів розмовно-побутового рівня.

Сучасний публіцистичний дискурс тяжіє до універсалізації, оновлення репертуару засобів емоційно-експресивного впливу та номінації, змішування усного та писемного мовних реєстрів з переважанням розмовності у стилі, але й застосуванням книжної лексики для раціональності та логічності у передачі інформації. Така тенденція мотивована прагненням ЗМІ до збереження своєї аудиторії та зближення читача й автора, адресата та адресанта; відтак, саме сучасний іспаномовному газетно-публіцистичний дискурс відіграє важливу роль формування, популяризації та адаптації нових лексичних одиниць, як пристосуванням їх до літературних норм, так узвичаєнням новотворів у масовій читацькій свідомості. Панівні суспільні настрої, сформовані значною мірою завдяки роботі ЗМІ, здатні визначати продуктивність тих чи інших афіксів в процесі безперервної класифікації та вираження схильностей чи переконань мовців: це можна побачити у використанні деяких префіксів та формантів, таких як *pro-*, *anti-*, *-filia*, *-manía*, *-fobia* або *-ismo*, які відзначаються історично стабільним рівнем продуктивності [2, с. 41-45; 14, с. 92].

Своєю лексичною продуктивністю мова ЗМІ завдячує, зокрема, розділам авторських колонок, що представляють собою широкий простір для полеміки з можливостями творчих відхилень. На цьому просторі розкривається принцип невтручання з боку редакції, спрямований на захоплення інтересу читацької аудиторії та провокування реакцій і діалогу, пожвавлення дискурсу. Значна кількість утворюваних на цьому просторі неологізмів належить до категорії стилістичних неологізмів і несе негативну конотацію. Дуже характерним явищем для іспаномовного публіцистичного дискурсу є утворення похідних від політичних антропонімів (*johnsonismo*, *bolsonarismo*, *sanchista*), котрі можна

віднести до категорії денотативних неологізмів, оскільки вони дають змогу називати нові поняття та політичні реалії, які виникають у певний момент, і не існували раніше [31, с. 133-134]. Спортивні та культурні розділи газетних видань також вирізняються лексичною продуктивністю. Пошуки способів вираження нюансів, котрі неможливо з тієї чи іншої причини передати наявними мовними засобами, можуть спонукати авторів відходити від академічної норми [32, с. 93].

Насправді, думка про те, що засоби масової інформації можуть як допомогти зберегти мову від занепаду, так і зашкодити їй, є досить поширеною серед науковців-іспаністів і пересічних громадян. Стурбованість деградацією іспанської мови виливається у часте надходження читацьких листів до редакцій газет, у яких критикується зловживання чи помилкове використання слів та виразів у засобах масової інформації. Вважаючи дотримання певних правил корисним і необхідним для ефективної комунікації, деякі газети (наприклад, *El País*, *El Mundo* чи *ABC*) укладають та видають посібники або так звані підручники зі стилю, які по суті є внутрішнім кодексом редакції засобу масової інформації, покликаним уніфікувати системи і форми вираження, щоб надати більшої індивідуальності самому виданню, а також покращити досвід читач [32, с. 88-89]. Серед великого розмаїття правил та настанов, зафіксованих у цих книгах, зустрічаються й приписи стосовно правильного, на думку редакторів, використання певних словотвірних афіксів: надається перевага аломорфу *pos-* перед *post-* без розділу за допомогою дефіса у префіксальних дериватах (*posguerra*, а не *postguerra*); випаданню приголосного *m* у префіксі грецького походження *mneto-* (*nemotécnica* замість *mnemotécnica*) або *p* у префіксі *pseudo-* (*seudónimo*, а не *pseudónimo*), так само як кінцевого *b* у продуктивному префіксі *sub-* в певних випадках (*sustraer* замість *substraer*); некоректними також вважаються випадки виділення префікса *pan-* за допомогою дефіса, формування похідних за допомогою суфікса *-al* від основ на *-ón* (*peatonal*); тим не менш, у корпусі новотворів дослідження зафіксовано випадки відхилення авторами від цих правил у процесі формування новотворів, і частим є використання

«коректного» варіанту одночасно із «некоректним» [25, с. 112, 281, 311, 314, 345].

Ще однією важливою характеристикою актуального дискурсу іспанських ЗМІ є впливовість мовних контактів, особливо між іспанською та англійською мовами, що є логічним наслідком високого рівня глобалізованості сучасного світу. Оскільки англійська мова займає панівну позицію в процесах науково-технічного розвитку, розвиток професійних галузей та формування нової спеціалізованої лексики в іспанській мові зазнали значного впливу з боку англійської лексики. Цьому сприяє явище морфологічної схожості між багатьма твірними афіксами англійської та іспанської мови, які вважаються спорідненими та функціонально пов'язаними: утворюються подібні пари *-er/-ero*, *-ist/-ista*, *-ism/ismo*, і навіть повністю ідентичні *-al/-al* або *pre-/pre-*; це значно полегшує засвоєння новотворів, сформованих за допомогою таких афіксів, мовою-реципієнтом. Лексичні можливості запозичених дериватів набувають нового виміру при розгляді більш складних семантичних процесів, наприклад обмеження, розширення або метафоризації їх значень. Незважаючи на багатий і різноманітний спектр форм, в яких англіцизми потрапляють до іспанської мови, їх утворення і вживання підпорядковуються чітким фонологічним, морфологічним і семантичним правилам, аналогічним до тих, яким підпорядковуються інші слова в мові, завдяки чому похідна лексема дійсно може вважатися повноцінною новою лексичною одиницею [45, с. 99; 36, с. 613-614]. Хоча іншомовні запозичення є паралельним словотвору процесом поповнення лексичного запасу іспанської мови, деривація слугує ефективним інтеграційним засобом для таких запозичень, як це було зазначено у попередньому розділі. Гарним прикладом може послугувати запозичений іменник *covidiota*, що в межах іспаномовного газетного дискурсу вперше був навесні 2020 року: *Covidiotas el término acuñado en EE UU para los que no respetan las reglas del confinamiento y ponen a otros en riesgo* (20 Minutos, 05.05.2020). Деякі науковці вважають, що саме це слово є утвореним за допомогою механізму суфіксації [39, с. 3283], однак на

думку більшості коректніше вважати структурною калькою з англійської мови, утвореної словоскладанням із застосуванням гаплоглогії, та адаптованою за принципами графічної асиміляції. В межах цього дослідження слово *covidiota* розглядається як твірна основа для таких суфіксальних дериватів, як *covidiotez* та *covidiotizmo*, поява яких у дискурсі й свідчить про високий ступінь укорінення англіцизму в системі іспанської мови [7; 23].

На цьому етапі слід зазначити, що вибір часового діапазону (2020 рік) для відбору матеріалу дослідження мотивований саме наявністю потужного екстралінгвального чинника — пандемії COVID-19, який, внісши суттєві та різкі зміни у всі сфери життя іспанців, залишив відповідно глибокий слід на лексичному рівні мови. Захворювання, нарешті прибувши до країни у січні 2020 року, одразу перестало здаватися чимось віддаленим, перетворившись на безпосередній і всепроникний фактор впливу; суспільство було вимушене пристосовуватись до нових умов — самоізоляції, суворих карантинних обмежень та криз секторів економіки та охорони здоров'я, в результаті чого помітно зріс попит на створення нових та реконтекстуалізацію наявних лексичних одиниць — як для найменування нових життєвих реалій, так і надання їм суб'єктивної оцінки. Лексичний арсенал іспанської мови поповнився такими новотворами, як *mascarilla*, *acuarentenar*, *coronaboda*, *balconazi*, *reinfectarse* та ін., значна частина яких була також сформована за допомогою дериваційних моделей словотвору [10; 42, с. 141; 7].

Незалежно від екстралінгвального контексту конкретної епохи, деривація продовжує зберігати за собою роль найдоступнішого способом творення нових слів не лише в іспанській, а й загалом у всіх романських мовах. Дослідження періоду 2015-2019 років показують, що більш як третина неологізмів, які за цей час поповнили лексику іспанської мови, є результатом застосування саме дериваційних моделей словотвору навіть з урахуванням неологізмів-запозичень [14, с. 77]. Попри відносно невеликий корпус новотворів (647 слів) і вибіркковість в обранні джерел отримання лексичного матеріалу для даного дослідження,

отримані статистичні результати підтверджують актуальність цієї тенденції і для 2020 року: із 1144 новотворів, зареєстрованих в обраних джерелах, і сформованих власними словотвірними засобами іспанської мови, 647 (56.6%) було утворено механізмами префіксації та суфіксації.

2.2 Продуктивність суфіксальних моделей словотвору в газетно-публіцистичному дискурсі

За даними попередніх досліджень, з середини минулого десятиліття спостерігається загальне зниження продуктивності процесу суфіксації, і його відхід на другий план порівняно з префіксальним словотвором [14, с. 73-74]. Кількість суфіксальних новотворів складає 33.2% від всієї кількості дериватів корпусу, що співпадає із зазначеною тенденцією. Однак суфікси продовжують посідати важливе місце в іспанському словотворі завдяки їх здатності до граматичного трансформування основи, чого не відбувається у випадку префіксальної деривації. Окрім того, значна кількість неологізмів, утворених із застосуванням суфіксальної моделі словотвору, семантично стосується явищ, реалій та процесів, привнесених в життя іспанців (і, відповідно, в іспаномовний газетно-публіцистичний дискурс) пандемією COVID-19.

Найпродуктивнішим суфіксом корпусу виступає формант *-ISMO* (24.1% суфіксальних новотворів). Даний афікс має латинське походження, і продукує іменникові деривати (зі значенням доктрини, якості, системи, суспільного руху тощо), приєднуючись до іменникових і прикметникових основ: *brexitismo*, *guerracivilismo*, *macronismo*, *pastafarismo*; [...] *se ven sacudidos por la insolencia de dos recién llegados*, “*androfobia*” у “*hembrismo*” (La Vanguardia, 12/09/2020). Досить популярним в сучасному іспаномовному газетному дискурсі залишається утворення лексики політичного характеру за допомогою приєднання суфікса *-ismo* до антропонімів (імен політиків, активістів, громадських діячів): *pujolismo*, *felipismo*, *cameronismo*; *Castigo al fujimorismo* (El País, 29/01/2020).

Друге за продуктивністю місце (20.5% суфіксальних новотворів) посідає парний до попереднього суфікс *-ISTA*, що у поєднанні з іменниками позначає прихильників певного руху, назви професій чи виконавців певного виду діяльності: *aznarista, contrarreformista, kirchnerista, violagambista*; *En las antípodas de esta distancia social, algunos cuarentenistas han experimentado en su propia casa las vicisitudes de la convivencia intensa con otros* (El País, 28/05/2020). Менша кількість неологізмів, утворена цим суфіксом в порівнянні з формантом *-ismo* пояснюється семантичною первинністю другого афікса; наприклад, спочатку виникає назва руху чи доктрини, яка вже в свою чергу сприяє виникненню неологізму на позначення прихильника цього явища: *fujimorismo/fujimorista, bolsonarismo/bolsonarista, pastafarismo/pastafarista, madridismo/madridista*.

Наступним за рівнем продуктивності є суфікс *-CIÓN* (10.8% новотворів). За допомогою цього форманта утворюються віддієслівні іменники на позначення дії/результату, що нерідко мають абстрактне значення, і зазвичай називають явища суспільно-політичного, економічного чи технічного характеру, а також процеси, пов'язані з певною нацією чи етносом: *brutalización, chinificación, despatologización, laboralización*; *Ser conscientes de que operamos en un entorno que ha pasado en pocos años de una arquitectura tradicional de centro de datos a su virtualización* (La Vanguardia, 12/06/2020).

Високу продуктивність в процесі дослідження виявив також суфікс *-ICO* (8.7% суфіксальних дериватів), який утворює відіменникові прикметники зі значенням походження, відношення до основи; сформовані ним неологізми переважно належать до спеціалізованої, зокрема медичної (у тому числі «ковідної»), лексики: *nanométrico, pandémico, geoestratégico, covídico*; *La crisis coronavírica pudo hacer pensar que el eje nacional perdería peso frente a la confrontación de políticas de izquierda y derecha* (La Vanguardia, 03/08/2020).

Іншим продуктивним прикметниковим суфіксом, деривати якого позначають відносність до основи, є формант *-ANO*, та його аломорф *-EÑO* (7.7%

новотворів). Приєднуючись до іменникових основ, в тому числі власних назв, може утворювати прикметники-катойконіми або прикметники на позначення творчого стилю чи характеру політичної діяльності: *rousseauuniano, orwelliano, johnsoniano, keynesiano, barbateño*; *Eso es precisamente la serie Territorio Lovecraft, que utiliza referencias lovecraftianas para tejer una trama metaliteraria [...] (El País, 15/08/2020).*

Суфікс *-IZAR* зберігає свою історичну продуктивність, виступаючи основним дієсловотворчим афіксом в корпусі (5.6% суфіксальних новотворів). Даний формант приєднується до основ-іменників та прикметників, утворюючи дієслівні деривати, що позначають результат або дію, і мають відтінок каузативності, інструментальності, агентивності, локативності тощо; синтаксична валентність таких новотворів зазвичай передбачає використання у поєднанні з прямим додатком. Неологізми, утворені за допомогою суфікса *-izar* переважно обслуговують лексику технічної, суспільно-політичної та побутової сфер: *camperizar, internacionalizar, domotizar, racializar*; *No es posible obtener una financiación que no esté mutualizada para el gasto que vamos a acometer en la batalla contra la covid-19 [...] (El País, 16/04/2020).*

Наступним за рівнем продуктивності йде суфікс латинського походження *-DAD* (5.1% обсягу суфіксальних дериватів). Специфіка його застосування передбачає поєднання виключно із прикметниками, в результаті чого утворюються іменники на позначення певної якості, вираженої основою; ця якість може стосуватись семантики простору і часу, абстрактних понять, людських рис чи політичних явищ: *inclusividad, publicabilidad, semipresencialidad, usabilidad*; *Secuestra los respiradores en las aduanas, aplica un artículo 155 camuflado con agravantes de nocturnidad, alevosía y coronaviralidad (El País, 25/03/2020).*

Наступні два суфікси — *-DOR* та *-ERO* — можна об'єднати в одну групу (сумарно — 7.7% суфіксальних новотворів) з огляду на їх семантичну спорідненість та спільність у продукуванні іменникових дериватів. Специфіка

застосування першого полягає у тому, що даний афікс приєднується до дієслівних основ, в результаті чого утворюються іменники зі значенням професійної діяльності або предметів та приладів технічно-побутового пласту лексики: *confrontador, masajeador, desarrollador; Revitaliza el color de tu pelo tras el verano con este champú matizador* (El País, 27/08/2020). З іншого боку, суфікс *-ero* (і його аломорф *-era*) утворює неологізми шляхом приєднання до іменникових основ, поповнюючи лексику назвами агентів, що виконують певний вид діяльності або позначеннями предметів та місць: *hipopero, pepinero, startupero*. Зустрічається також перетягування на себе цим суфіксом функції форманта *-ista* при утворенні політичної лексики: *Habrá convencido a las trumperas incondicionales, estancadas muchas de ellas en una visión del mundo de los años cincuenta [...]* (La Vanguardia, 02/11/2020).

Окремий розгляд конкретних випадків застосування решти суфіксів (*-ada, -il, -azo -itis, -esco, -ivo* тощо) можна вважати недоцільним у зв'язку з їх низькою продуктивністю в межах укладеного корпусу новотворів. Тим не менш, висновок про їх неактуальність в рамках сучасного іспаномовного газетно-публіцистичного дискурсу був би поспішним з огляду на порівняно невеликий масштаб даного дослідження.

2.3 Продуктивність префіксальних моделей словотвору в газетно-публіцистичному дискурсі

Різниця між префіксом і композиційною основою (*base compositiva*), або елементом словоскладання (*elemento compositivo*) в ряді випадків є невизначеною: *auto-, hiper-, macro-, micro-, mono-, multi-, poli-* тощо; фактично це призводить до того, що в одних дослідженнях ці форманти вважаються елементами словоскладання, а в інших — префіксами. Хоча обидва варіанти класифікації є виправданими у зв'язку з тим, що в іспанській мові межа між словоскладанням та префіксацією досить розпливчата, в даному дослідженні

буде дотримано класифікації вітчизняних дослідників, що відносить ці та подібні форманти, а також префіксоїди, до механізму префіксації [Бернал 5; Мариненко].

Кількість новотворів, сформованих в результаті поєднання основ із власне префіксами, становить 47.5% від всього об'єму дериватів, що свідчить про подальшу актуалізацію механізму префіксації в іспанському словотворі. Найпродуктивнішим формантом у корпусі вивчених лексем виявився префікс *ANTI-*, що утворив 17.9% префіксальних дериватів. Семантика даного афікса передбачає заперечення або спрямованість проти поняття, вираженого коренем або основою. Традиційно він приєднується до прикметникових або іменникових основ, і бере активну участь у поповненні лексики політичної тематики: *antiinmigración, anticatalanista, antiindependentista; El mensaje de alarma y el retrato de Biden como un radical antipolicía que Trump logró transmitir sin apenas contestación la semana pasada está siendo contestado con fuerza* (El País, 02/09/2020). Префіксальна модель *anti-* + *Adj* також може провокувати субстантивізацію прикметникової основи: *Venía para colaborar en un estudio muy ambicioso, liderado por las científicas del Ministerio de Sanidad, sobre el posible tratamiento de la Covid-19 con antirretrovirales para el VIH* (La Vanguardia, 26/05/2020). З іншого боку, продуктивна модель *anti-* + *N* сприяє протилежному процесу, тобто ад'єктивізації іменникової основи: *Público y artistas viven con emoción la reapertura del coliseo lírico, que supera su propio test anticontagio* (La Vanguardia, 02/07/2020). Окрім того, значна частина неологізмів, утворених за допомогою цього суфікса, є тим чи іншим чином пов'язана із пандемією COVID-19, позначаючи поняття медичної лексики або побуту в умовах епідеміологічної ситуації: *antipandémico, antivacunas, antimascarillas, anticovid*. Науковцями також зазначається превалювання префікса *anti-* над його формантом-синонімом *CONTRA-* в публіцистичному дискурсі [20, с. 362], що також підтверджується результатами цього дослідження — префіксом *contra-* утворено лише 3 неологізми із 307: *contracíclico, contrainforme, contraprogramar* (за допомогою *anti-* утворено 55).

Семантично спорідненим із попередніми префіксами є формант DES-, що характеризується помірною продуктивністю (6.1% префіксальних новотворів). Цей елемент може комбінуватись із основами різних граматичних категорій (часто — із іменниковими основами на *-ción* та дієсловами на *-izar*), утворюючи лексичні одиниці зі значенням заперечення, протилежності або відсутності якості основи: *descarbonización, despatrimonializar, descivilización; Con el desconfinamiento, las sucursales bancarias ya pueden abarcar más demanda y estamos volviendo a la normalidad* (El País, 03/06/2020).

Часовий префікс POST- та його аломорф POS- виражають наступність відносно значення основи, і є другим за продуктивністю у корпусі досліджених префіксальних новотворів (9.4%). У попередніх дослідженнях зазначається зниження частотності його використання [2, с. 61], однак семантична пов'язаність сформованих ним слів із пандемією та її наслідками свідчить про набуття ним актуальності завдяки екстралінгвальним чинникам: *posconfinamiento, poscoronavirus, poscovid, pospandemia; Anuncia la revolución pospandémica, con fases de hibernación, modulación y transición, que serán las nuevas libertad, igualdad y fraternidad* (La Vanguardia, 06/04/2020). Високий ступінь орфографічної варіативності новотворів із цим суфіксом (*poscovid/poscovid-19/postcovid/post-Covid* тощо) може бути результатом їх введення в дискурс *ad hoc*, одночасним виникненням потреби у найменуванні нової реалії різними авторами; однак вивчення рівня «живучості» конкретного варіанту вимагало би більш вузькоспеціалізованого дослідження.

Антонімічним до попереднього префікса є часовий формант PRE-, що позначає передування/попередність значенню основи. Значна кількість утворених ним неологізмів також стосується пандемії: *precoronavirus, prepandemia, presintomático; La canciller descartó que se puedan celebrar grandes fiestas de Nochevieja, pero se mostró esperanzada de que “el núcleo familiar” pueda reunirse, quizá con “precuarentenas”* (La Vanguardia, 02/11/2020). Висока продуктивність цього афікса (в межах даного дослідження — 5.5%

префіксальних новотворів) обумовила вихід із актуального вжитку його синоніма *ante-*.

Ще одним продуктивним (7.8% новотворів) часовим префіксом у сучасному дискурсі є формант RE-, якому притаманна полісемія — він може позначати повторення дії, рух назад, протидію або заперечення і збільшення. Цьому префіксу властиве утворення спільнокореневих пар: *reequilibrar/reequilibrio*, *recentralización/recentralizador* тощо. Серед його дериватів також простежується вплив епідемії коронавірусу: *reinfección/reinfectado*, *reintubación*; *Hacen falta distanciamiento físico, conexión social e higiene para evitar las consecuencias multidimensionales de eventuales reconfinamientos* (La Vanguardia, 03/06/2020).

В рамках дослідження продуктивними також виявилися префікси *micro-*, *mini-*, *mega-*, *macro-*, *poli-*, *multi-*, *mono-*, *tri-*, *giga-*, *pluri-*, *semi-*, *hipo-*, які за семантикою можна об'єднати в групу формантів на позначення кількості та розміру (сумарно — 21.1% префіксальних новотворів). Ця група афіксів характеризується високим рівнем неоднорідності, синонімії та внутрішньої конкуренції. Вони поєднуються переважно з іменниками та прикметниками, утворюючи неологізми в побутовому, науково-технічному, політичному та багатьох інших лексичних пластах: *multientrada*, *miniproyector*, *microconcierto*, *megadiversidad*, *macrojuicio*, *gigaparsec*, *poliamor*, *pluridiscapacidad* тощо.

Група підсилювальних префіксів (17.6% префіксальних новотворів) об'єднує такі форманти, як *super-/supra-/sobre-*, *hiper-*, *ultra-*, *extra-* та *archi-*. Ними виражається значення інтенсивності, найвищого/найнижчого ступеня якості — функція, розвинута завдяки метафоричному переходу від значення локативності. Новотвори цієї групи належать до та походять від різних частин мови (іменники, прикметники, дієслова), і переважно поповнюють лексику політичної та побутової сфер: *supraestatal*, *ultraliberal*, *hiperpolítico*, *superdivertido*, *sobreestímulo*; *Unos presupuestos que tendrán que ser no ya sociales*,

sino extrasociales, porque deberán paliar los estragos de una emergencia que es sanitaria pero también económica (La Vanguardia, 13/03/2020).

Решту префіксів (*vice-, meta-, ex-, co-, inter-, trans-, cuasi-* тощо), кожен з яких утворив не більше 7-8 неологізмів, можна звести у загальну групу низькопродуктивних (саме в межах корпусу даної роботи). Для ґрунтовного та повноцінного визначення їх актуальності для словотвору сучасного іспаномовного публіцистичного дискурсу необхідне проведення більш масштабного дослідження з ширшою вибіркою джерел та часовим діапазоном. З-поміж цієї групи вирізняється відносно новий за контекстом використання префікс *CIS-* (з латини — односторонній, «з цього боку від»), поява якого може вказувати на активізацію полеміки навколо питання гендерної ідентифікації у сучасному іспанському суспільстві: *Según ese relato misógino, no hay violencia de género, no somos sujeto activo del feminismo, no hay sexo biológico, no somos mujeres sino cismujeres [...]* (La Vanguardia, 12/10/2020).

Серед класу префіксоїдів найпродуктивнішим (25.6% префіксоїдних новотворів) виявився формант *AUTO-*, що вже довгий час не втрачає своєї актуальності [2, с. 68; 29]. В поєднанні з іменниками, прикметниками та дієсловами надає основі значення рефлексивності, самоспрямованості: *autoconducción, autoentrevista, autoflagelante*. Префіксоїд набуває посиленого ефекту зворотності у поєднанні з часткою *-se*, формуючи дієслова за моделлю *auto- + V + -se: autoimponerse, autogenerarse, autoaislarse; Nuestro trabajo autovigilándonos siempre ha sido excelente* (El País, 12/10/2020). Продуктивність цього форманта могла була посилена почуттям самотності та ізоляції серед мовців внаслідок пандемії (слова *autoaislarse* та *autoconfinar* напряду стосуються дотримання карантинних обмежень).

Обмеження та превентивні заходи, запроваджені урядом Іспанії задля контролю епідеміологічної ситуації, посприяли росту продуктивності префіксоїдів *TELE-*, що має семантику «(діяльність) на відстані» та *VIDEO-*, що позначає зв'язок із технологією зображення (разом — 18.4% префіксоїдних

новотворів). Ця пара поєднується лише з іменниками, і семантично переважно стосується поняття віддаленої роботи чи будь-якої іншої віддаленої діяльності в умовах самоізоляції: *telediagnóstico, telemedicina, teletrabajopatía, videoarbitraje, videonovio*; “*Es un apaño*”, *reconoce otra Kirti, que esta vez contrajo videomatrimonio, el domingo pasado, con su prometido, Sushen* (La Vanguardia, 22/04/2020).

Формант *NEO-* (8.8% новотворів) має помірну продуктивність, і сполучається переважно із іменниковими та прикметниковими основами, позначаючи реалії політичного життя: *neoconservador, neopujolista, neofranquista*. Так само політичної лексики (а конкретно структури Європейського Союзу та місця в ньому Іспанії) стосуються деривати префіксоїда *EURO-* (5.6% новотворів): *eurobanco, eurooriental, euroorden*; [...] *que le costó el cargo a Theresa May y abrió las puertas a Johnson tras una purga de los eurófilos tories* (La Vanguardia, 08/09/2020).

Решту префіксоїдів (*tecno-, filo-, foto-, nano-, omni-, hidro-* тощо) за тим же принципом, що й префікси цього типу, можна віднести до категорії малопродуктивних у корпусі новотворів, через що розглядати кожен із них окремо не є доцільним. Втім, з цієї групи увагу привертають форманти *CIBER-* та *CRIPTO-* (з грецької «прихований»), актуалізація яких пов'язана із стрімким розвитком сектору інформаційних технологій: *ciberataque, ciberinteligencia, ciberseguridad*; *Vodafone abandona el proyecto de criptomonedas Libra de Facebook* (El País, 22/01/2020).

Висновки до другого розділу

На сучасний іспаномовний газетно-публіцистичний дискурс чинить вплив низка внутрішніх та зовнішніх факторів, які обумовлюють направленість його розвитку як джерела поповнення іспанської лексики. Дискурсу ЗМІ властива ширина тематичного діапазону, а також синтез інформативної та впливової функцій, завдяки чому мова періодичних видань набуває свого особливого стилю. Зближення автора з читачем в межах публіцистичного дискурсу, покликане утримати й зацікавити аудиторію, а також репутаційний авторитет самої преси, дозволяє чинити значний вплив на мовну систему, що проявляється в модифікації літературної норми лексикою розмовного рівня, і навпаки, внесенням у повсякденний вжиток читачів спеціалізованих термінів. Важливу роль відіграють мовні контакти, через які відбувається насичення мови ЗМІ значною кількістю іншомовних запозичень, частина з яких традиційно інтегрується в іспанську мову за допомогою її власних словотвірних механізмів.

Серед основних позамовних чинників впливу на газетний дискурс періоду дослідження головне місце посідає глобальна епідемія COVID-19, наслідком якої для мови стало розмаїття тематично спорідненої лексики, що зустрічається практично в усіх сферах діяльності іспанського суспільства.

Зазначається також актуальне сучасному дискурсу зміщення внутрішнього балансу деривації між суфіксами та префіксами на користь останніх, що утворили 47.5% від загальної кількості новотворів, проаналізованих в даному дослідженні. Найпродуктивнішими префіксами виявились форманти *ANTI-* (17.9% префіксальних дериватів), *POS-/POST-* (9.4%), *RE-* (7.8%), *PRE-* (5.5%), а також групи префіксів зі значенням кількості/розміру та підсилення/якості (21.1% і 17.6% відповідно).

Префіксоїдні деривати, виділені в особливу групу, склали 19.3% новотворів. Серед них найпродуктивнішими є форманти *AUTO-* (25.6% префіксоїдних новотворів), пара *TELE-* і *VIDEO-*, актуалізована в умовах пандемії (18.4% новотворів) і *NEO-* (8.8% новотворів).

За суфіксальною моделлю було сформовано 33.2% неологізмів корпусу дослідження. Найвищу продуктивність виявили елементи *-ISMO* (24.1% суфіксальних новотворів), *-ISTA* (20.5% новотворів), *-CIÓN* (10.8% новотворів), *-ICO* (8.7% новотворів), *-ANO* (7.7% новотворів) та *-IZAR* (5.6% новотворів).

Новотвори корпусу переважно стосуються політичної, побутової, технічної та медичної лексики; значна їх частина є семантично спорідненою за ознакою стосунку до пандемії коронавірусу в Іспанії.

ВИСНОВКИ

У першому розділі роботи були проаналізовані основні теоретичні поняття дослідження, а конкретно явище словотвору, деривації, суфіксації, префіксації та неологізму. Словотвір є процесом формування нових лексичних одиниць за допомогою лексем та морфем. Деривація є субкатегорією словотвору, механізм якої полягає у комбінуванні твірних основ з афіксами — суфіксами (морфемами, що приєднуються до основи у постпозиції — процес суфіксації) та префіксами (морфемами, що приєднуються до початку основи — процес префіксації). Неологізм за науковим консенсусом визначається, як інновація на лексичному рівні, що може мати денотативний або конотативний характер; головним критерієм визначення її статусу виступає лексикографічний, тобто фіксації у словнику.

Визначено, що ключовими для деривації є: поняття лексикалізації та граматикизації, процесів, що надають морфемі лексичну автономність або позбавляють її; поняття діахронічного та синхронічного підходу вивчення, перший з яких опирається на етимологічний аналіз морфем, а другий — на його дослідження в актуальному контексті; поняття адаптивної функції дериваційних моделей, що дозволяють семантично та синтаксично інтегрувати іншомовні запозичення в структуру іспанської мови.

Було розглянуте питання делімітації сфер словозміни та деривації, пошук відповіді на яке утруднюється функціональною схожістю цих двох процесів; в якості вирішення науковцями-іспаністами запропоновано ряд критеріїв, системне застосування яких дозволяє провести між даними явищами чітку межу. Також описано проблему префіксального словотвору, який іспанською лінгвістичною школою традиційно відносився до процесу словоскладання. Визначено, що в сучасній парадигмі морфологічних досліджень префіксація вважається дериваційною моделлю словотвору.

Описано підходи до класифікації твірних афіксів: морфемі можуть розглядатися з точки зору синтаксису, тобто за їх здатністю до граматичної

трансформації основи — за цим принципом суфікси поділяються на гомогенні та гетерогенні. Інший принцип — семантичний, за яким суфікси можуть поділитися на емотивні та неемотивні, а префікси — на групи заперечних, часових, просторових, підсилювальних тощо. Новотвори-деривати, що формуються за участі цих афіксів, класифікуються за граматичною категорією твірної основи на відіменникові, віддієслівні та відприкметникові.

Охарактеризовано стан сучасного іспаномовного газетно-публіцистичному дискурсу, якому властива взаємодія внутрішніх та позамовних факторів, тематична всеохопність, функціональна подвійність, що полягає у поєднанні об'єктивно-інформативної ролі з суб'єктивно-впливовою. Також дискурсу ЗМІ притаманна посередницька функція, що відповідає за розширення літературних норм і двосторонню міграцію лексики між розмовним та більш спеціалізованими мовними регістрами. Визначено, що серед основних факторів впливу на публіцистичний дискурс знаходяться мовні контакти, що насичують його запозиченнями, і екстралінгвальні чинники на кшталт глобалізації чи науково-технічного розвитку, що сприяють появі нових реалій із потребою їх номінації. Основним позамовним фактором за досліджений період виступає світова пандемія COVID-19, що стала поштовхом до розвитку специфічного пласту лексики.

Нарешті, було визначено основні словотвірні тенденції періоду, що полягають у переважанні дериваційних моделей над іншими словотвірними механізмами, і підтверджено актуальну схильність іспаномовного публіцистичного дискурсу до частішого застосування префіксації у порівнянні з суфіксацією. Було описано найпродуктивніші дериваційні афікси та визначене відсоткове співвідношення утворених ними неологізмів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ладоня К. Ю. Неологізми в українськомовному сегменті соціальної мережі «Facebook» : дис. ... д-ра філософії в галузі філології : 10.02.05. Київ, 2021. 234 с.
2. Мариненко П. І. Лексичні новотвори в сучасній іспанській мові: структурний та семантичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05. Київ, 2006. 277 с.
3. Моренець І. М. Продуктивність дієслівного словотворення в сучасній іспанській мові за допомогою суфіксів -e-(a), -iz-(a), -es- (e)-, -ific-(a)- та -a- (за формальними критеріями). Проблеми семантики слова, речення та тексту. 2013. № 31. С. 135–143.
4. Моренець І. М. Суфіксальне віддієслівне словотворення у сучасній іспанській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05. Київ, 2012. 20 с.
5. Помірко Р.С. Суфіксальна та інтерфіксна комбінаторика в сучасній іспанській мові – *Studia germanica et romanica*. Донецьк, 2007р, т.4. №1(10). с. 74 – 83
6. Alaiouia F., Elaid H. N. La derivación como procedimiento morfológico de la creación neológica en los titulares de la prensa política española. *Studii de gramatică contrastivă*. 2022. No. 37. P. 7–17. URL: (date of access: 19.05.2024).
7. Alonso Navarro J. A. Vocabulario adicional para estudiantes avanzados de español como segunda lengua: neologismos en tiempos de Covid-19. *Language for international communication*. 2022. URL: (date of access: 19.05.2024).
8. Amador M. V. Los anglicismos en la lengua española a través de la prensa de la primera mitad del siglo XIX. *Revista de investigación lingüística (RIL)*. 2014. No. 17. P. 221–241.
9. Asencio L. E. Neologismos y prensa. *AnMal electrónica*. 2008. No. 25. P. 145–165.
10. Assessing the impact of the COVID-19 pandemic in Spain: large-scale, online, self-reported population survey / N. Oliver et al. *Journal of medical internet*

research. 2020. Vol. 22, no. 9. P. e21319. URL: <https://doi.org/10.2196/21319> (date of access: 19.05.2024).

11. Batiukova O. Polisemia regular en la derivación (de)nominal del español. *Revista signos*. 2023. Vol. 56, no. 113. P. 379–416. URL: (date of access: 19.05.2024).

12. Batiukova O. Restricciones léxico-semánticas y mecanismos composicionales en la morfología derivativa: el caso de -iza(r). *Cuestiones de morfología léxica*. España, 2016. P. 101–165. URL: (date of access: 19.05.2024).

13. Beniers E. La derivación en la gramática y en el diccionario. *Estudios de lingüística aplicada*. 1990. Vol. 8, no. 11. P. 102–115. URL: (date of access: 19.05.2024).

14. Bernal E. Tendencias neológicas del español peninsular (2015-2019). *La neología del español*. 2022. P. 73–104. URL: (date of access: 19.05.2024).

15. Campos Souto M. La morfología léxica ante los retos del siglo xxi. *Cuadernos del instituto historia de la lengua*. 2023. No. 2. P. 11–18. URL: (date of access: 19.05.2024).

16. Cano Cambroner M. d. I. Á., Jaque Hidalgo M. Codificación sintáctica del aspecto en la derivación deverbal: el caso de los adjetivos en -nte y los nombres en -ncia. *Verba: anuario galego de filoloxía*. 2021. Vol. 48. URL: (date of access: 19.05.2024).

17. Capuz J. G. La inmigración léxica. Madrid : Arco Libros, 2005. 78 p.

18. Cessi D. M., Gifre E. M. Análisis contrastivo de la estructura gramatical de textos "específicos" en la prensa española e italiana. *Español como lengua extranjera, enfoque comunicativo y gramática: actas del IX congreso internacional de ASELE*. Santiago de Compostela, 1999. P. 659–672.

19. Coto-Ordás V. De la enorme productividad y expresividad del sufijo -azo en español: implicaciones para la enseñanza de la morfología derivativa en clase de ELE. *MarcoELE revista de didáctica español lengua extranjera*. 2021. No. 32. P. 1–26.

20. Curiel M. L. M. El prefijo "contra" en español. *Anuario de estudios filológicos*. 2001. No. 24. P. 355–364.
21. Díaz Ferrero A. M., Porlán Moreno R. Neologismos por derivación en la traducción del portugués al español. *Revista GTLex*. 2020. Vol. 4, no. 1. P. 151–176. URL: (date of access: 19.05.2024).
22. Fábregas A., Gallego Á. J. Morphological variation in Spanish. *Lingua*. 2014. Vol. 151. P. 97–119. URL: <https://doi.org/10.1016/j.lingua.2014.09.007> (date of access: 19.05.2024).
23. Kailich F. The introduction of english-induced neologisms in spanish tweets: a case-study on covidiota. *Frontiers in communication*. 2022. Vol. 7. URL: (date of access: 19.05.2024).
24. Lang M. F. Spanish word formation: productive derivational morphology in the modern lexis. London : Routledge, 1990. 270 p.
25. MANUAL DE ESTILO DEL DIARIO “EL PAÍS” DE ESPAÑA. 11th ed. Madrid : Ediciones El País, 1996. 429 p.
26. Mendívil-Giró J.-L. Inflection, derivation and compounding. The routledge handbook of spanish morphology. 2021. P. 55–67. URL: <https://doi.org/10.4324/9780429318191-6> (date of access: 19.05.2024).
27. Neología léxica: reflejo de la vitalidad del español de chile / M. Fuentes M et al. *RLA: revista de lingüística teórica y aplicada*. 2009. Vol. 47, no. 1. P. 103–124. URL: <https://doi.org/10.4067/s0718-48832009000100006> (date of access: 19.05.2024).
28. Núñez Cabezas E., Salazar S. G. El lenguaje político español. Madrid : Cátedra, 2002. 560 p.
29. Orqueda V., Arriagada S., Toro F. Spanish [auto + V + se] constructions. *Folia linguistica*. 2020. Vol. 54, no. 3. P. 615–645. URL: (date of access: 19.05.2024).
30. Ortega S. V. Morfología léxica: la formación de palabras. Madrid : Editorial Gredos, 2005. 128 p.

31. Patin S. Detección y estudio de los neologismos políticos en un corpus de prensa digital española: el proyecto Néoveille. *Política y discurso: viejas y nuevas representaciones*. 6th ed. Valencia, 2020. P. 121–134. URL: (date of access: 19.05.2024).
32. Perdiguero H. Innovación léxica en la prensa. Medios de comunicación y enseñanza del español como lengua extranjera: actas del XIV Congreso Internacional de ASELE. Burgos, 2003. P. 88–95.
33. Pérez R. A. Procedimientos de formación de palabras en español. Barcelona : Ariel, 1999. 253 p.
34. RAE. Nueva gramática de la lengua española. Madrid : Espasa Libros, 2010. 750 p.
35. Rifón Sánchez A. Las relaciones semánticas en la sufijación del español. *Revista de filología de la universidad de la laguna*. 2020. Vol. 40. P. 247–273. URL: (date of access: 19.05.2024).
36. Rodríguez González F. Anglicismos y formaciones derivadas en español actual. *Lexis*. 2021. Vol. 45, no. 2. P. 575–622. URL: (date of access: 19.05.2024).
37. Rubio E. G. Metonymy in spanish word formation: a token analysis. *Linguae*. 2014. Vol. 7, no. 4. P. 83–90.
38. Salazar S. G. La formación de neologismos mediante elementos compositivos en los titulares deportivos de la prensa española. *Hispania*. 2018. Vol. 101, no. 1. P. 89–98. URL: <https://doi.org/10.1353/hpn.2018.0086> (date of access: 19.05.2024).
39. Shatat H. S. M. Las innovaciones léxico semánticas del lenguaje periodístico en el tiempo de Coronavirus de 2019 a 2021. *مجلة قطاع الدراسات الإنسانية*. 2022. No. 30. P. 3257–3294.
40. Steel B. Observaciones sobre el uso periodístico de los afijos adjetivales en los grupos nominales. *Español actual*. 1968. No. 12. P. 1–6.

41. Stehlík P. El elemento anti- ¿prefijo, prefijoide o preposición? La función transcategorizadora de anti-. *Etudes romanes de Brno*. 2012. Vol. 33, no. 1. P. 377–384.
42. Tsymbal M. Dynamycs of use of semantic neologisms in spanish-language newspaper discourse during the covid-19 epidemic. *Problems of semantics, pragmatics and cognitive linguistics*. 2022. No. 41. P. 137–148. URL: (date of access: 19.05.2024).
43. van der Weijde, Phae, Renata Enghels, and Marleen Van Peteghem. *Anglicismos En El Español: Una Comparación De La Prensa Escrita De España Y México*. 2020.
44. Varo Varo C. La innovación léxica en español por derivación y composición. *In Mundos del hispanismo : una cartografía para el siglo XXI : AIH Jerusalén 2019*. 2022. Vol. 2. 53. URL: .
45. Xian Y. Adición de términos del lenguaje especializado en la actualización 23.6 del Diccionario de la lengua española. *FRASEOLEX. revista internacional de fraseología y lexicología*. 2023. Vol. 2. P. 81–105. URL: (date of access: 19.05.2024).
46. Zacarías Ponce de León R. F. Morfemas apreciativos del español: entre la flexión y la derivación. *Revista núcleo*. 2008. No. 25. P. 221–237.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ НАЗВ ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

47. Centro virtual Cervantez: Banco de neologismos.
URL:https://cvc.cervantes.es/lengua/banco_neologismos/busqueda.asp
48. EL PAÍS: el periódico global. URL:<https://elpais.com/>
49. La Vanguardia. URL:<https://www.lavanguardia.com/>
50. 20Minutos. URL: <https://www.20minutos.es/>

ДОДАТКИ

Додаток А Корпус досліджених новотворів

А.1. Неологізми, утворені суфіксацією

-ABLE (4)

falsificable
follable
industrializable
viralizable

-ADA (1)

desescalada

-AJE (3)

testaje
patronaje
perimetraje

-AL (2)

coronaviral
reputacional

-ANO (14)

beckettiano(a)
berlanguiano(a)
bukowskiano(a)
cortazariano(a)
covidiano(a)
galdosiano(a)
johnsoniano(a)
keynesiano(a)
lovecraftiano(a)
mouneriano(a)
rousseauiano(a)
orwelliano(a)
sertoriano(a)
susánidatapiano(a)

-ANTE (4)

alertante
higienizante
retardante
plastificante

-AR (1)

escorar

-ARIO (1)

autogestionario(a)

-ATO (1)

caporalato

-AZO (2)

caracazo
españolazo(a)

-CIÓN (21)

antenización
automaticación
brutalización
chinificación
customización
despatologización
esferificación
gentrificación
hormonación
laboralización
mentorización
mercantilización
reubicación
reurbanización
romantización
mutualización
nazificación
reapropiación
soberanización
virtualización
visibilización

-DAD (10)

coralidad
coronaviralidad
inclusividad
insostenibilidad
referencialidad
progenitoriedad
publicabilidad
semipresencialidad
usabilidad
viralidad

-DOR (6)

confrontador
desarrollador(a)
masajeador
matizador(a)
trapicheador(a)
troceador(a)

-EAR (5)

crestear
cuarentenear
flashear
funkear
troleear

-ERÍA (1)

brillantería

-ERO (9)

bianconero(a)
cupero(a)
hiphopero(a)
rockero(a)
pepinero(a)
quimiquero
startupero(a)
surfero(a)
trumpero(a)

-ESCO (1)

cuñadesco(a)

-EÑO (1)

barbateño(a)

-Í (1)

emiratí

-ICO (17)

alpinístico(a)
ayurvédico(a)
coronavírico(a)
covidico(a)
demofóbico(a)
distópico(a)
eusquérico(a)
geoestratégico(a)
halitósico(a)
hidroalcohólico
islamofóbico(a)
matusalémico(a)
memorialístico(a)
nanométrico(a)
pandémico(a)
tórico(a)
valórico(a)

-IL (2)

cantautoril
pandemil

-ISMO (47)

bolivarianismo
bolsonarismo
brexitismo
brigadismo
calientasillismo
cameronismo
chandalismo
chavismo
covidiotismo
cruyffismo
edadismo
excepcionalismo
extractivismo
felipismo
frankensteinismo
frentismo
frikismo
fujimorismo
guerracivilismo
hembrismo
johnsonismo
juancarlismo
macrismo
macronismo
madridismo
marranismo
mitterrandismo
multilateralismo
oblomovismo
panfletismo
pastafarismo
procesismo
puigdemontismo
pujolismo
redistributismo
sanchismo
seguridismo
sinhogarismo
supremacismo
tacticismo
thatcherismo
torrismo

transgenerismo	cruyffista	supremacista	capilarizar
trilerismo	cruyfista	tronista	clericalizar
trumpismo	cuarentenista	trumpista	domotizar
uribismo	espanyolista	unilateralista	euskaldunizar
veganismo	eugenista	universalista	internacionalizar
	eurocentrista	violagambista	mutualizar
-ISTA (40)	fujimorista	zaragocista	oscarizar
aguirrista	garantista		patologizar
aznarista	kirchnerista	-ITA (1)	racializar
barcelonista	liguista	podemita	virtualizar
baskonista	lobista		
bolsonarista	madridista	-ITIS (3)	-MIENTO (5)
brutalista	monologuista	barcelonitis	asalvajamiento
buenrollista	salafista	estrellitis	deforestamiento
cavista	pastafarista	vasquitis	emboscamiento
chavista	podemista		reposicionamiento
chelista	porciolista	-IVO (1)	reprocesamiento
cineísta	prorroguista	protectivo(a)	
contrarreformista	sanchista	-IZAR (11)	
cortometrajista	sanderista	camperizar	

A.2. Neologizmi, utворeni prefiksaćiu

ANTI- (55)	antimundo	cogestionar	despatrimonializar
anti coronavirus	antinmigración	cogobernanza	desvertebrar
anti envejecimiento	antiopas	coinvertir	
anti-Mobile	antipandemia	copago	EPI- (1)
antiTour	antipandémico(a)	cosoberano(a)	epigenoma
antiborbónico	antipaternalista		
anticatalanista	antipinchazos	CONTRA- (3)	EX- (4)
anticentralista	antiplaquetario	contracíclico	excolonia
antichavista	antipluralismo	contrainforme	excompañero
anticomercio	antiplástico	contraprogramar	exesposo
anticompetitivo(a)	antipolicía		exmujer
anticomunista	antipolución	CUASI- (1)	EXO- (1)
anticontagio	antiracista	cuasiabsolutista	exoplaneta
anticontaminación	antirretroviral		
anticovid	antisalvini	DES- (19)	EXTRA- (2)
anticultura	antisionista	desacomplejar	extradulce
anticíclico	antisocialismo	descarbonización	extrasocial
antidesahucios	antisocialista	descarbonizar	
antiedad	antitirones	descivilización	
antientrevistador(a)	antivacunas	desconfinado	GIGA- (3)
antienvjecimiento	antiácaros	desconfinamiento	gigafoto
antiepicúreo	antiético(a)	desconfinar	gigahercio
anti francés(a)		desescalamiento	gigaparsec
antiglobalización	ARCHI- (1)	desescalar	
antiguerra	archirival	desescalonamiento	HIPER- (5)
antiheroína		desestatizador(a)	hiperconectar
antiindependentista	CIS- (2)	desglobalización	hiperconexión
antiinmigración	cishombre	desinflamación	hiperpolítico(a)
antiintelectualidad	cismujer	desjudicialización	hiperrealista
antimascarillas		desjudicializar	hipertransmisor
antimonopolio	CO- (6)	desmotivarse	
antimperialismo	coeducador(a)	desocultación	

HIPO- (1) hipocorrección	microqueratomo microsensor	pospandémico(a) pospartido post-pandemia post-Covid post-Brexit post-susánida postapocalíptico postcontusión postcoronavirus postcovid postgusto postobligatorio(a) postolímpico(a) postraumático(a) postsoviético(a)	reevaluar reexpresar reformulación reinaugurar reinfección reinfectado(a) reintubación reinención reinventarse reliquidación republicar reubicarse reurbanizar revictimización
IN- (1) inasumible	MINI- (4) minipiso miniproyector minitrípode minizoo		
INFRA- (1) infrafinanciación	META- (3) metarealista metacrisis metasentimental		
INTER- (3) interlocutar intersectorial intertrimestral	MONO- (1) monotema		RETRO- (1) retromanía
INTRA- (2) intraafgano(a) intrafamiliar	MULTI- (8) multienergía multientrada multiinfractor(a) multimarca multimodal multirreincidente multisalto multisistémico	PRE- (17) pre-emoticonico(a) preacordar preadolescencia preadolescente prealquilar preamatorio(a) preclínico(a) precontratual precoronavirus precuarentena preelectoral preinstalar prelitoral premoderno(a) prepago prepandemia presintomático(a)	SEMI- (8) semicrítico(a) semicuarentena semicienciero semiescenificar semilibertad semilleno(a) semipermanente semipresencial
MACRO- (8) macrobotellón macrocería macroestablecimiento macroestudio macrofestival macrojuicio macrourbанизación macrovertedero	PERI- (1) periorbitario(a)		SIN- (1) sintecho
MEGA- (10) megacompra megacumbre megadepartamento megadiversidad megaestadio megagalería megaproyecto megapíxel megatendencia megaéxito	PLURI- (3) pluricampeón pluridiscapacidad plurinacionalidad		SUB- (7) sub-20 subcompacto subnacional subpoblación subregión subtexto
MICRO- (15) microbioma microbiota microconcierto microcrédito microdrama microempresa microgota microhematoma microhistoria micromovilidad micropiso microplástico micropyme	POLI- (3) poliamor policontusión politoxicómano(a)	PRO- (8) pro ETA proafricano(a) prodemocracia proetarra proinmigración propalestino(a) proruso(a)	SUPER-/SUPRA- /SOBRE- (31) sobrecoste sobrecualificación sobredemanda sobreestimulación sobreestímulo sobreexposición sobreinformación sobreoferta sobrepotección sobreprometer sobreturismo supercampeón(a) supercomputador supercomputadora
	POS-/POST- (29) posapocalíptico(a) posconfinamiento posconvergente poscoronavirus poscovid poscovid-19 poscrisis posdemocracia posdoctoral poshumano(a) posimpresionista posjuventud posmenopausia pospandemia	RE- (24) reaseguradora reasignar recapitalizar recentralización recentralizador(a) reconfinamiento recualificación redimensionar reequilibrar reequilibrio	

superdiferenciado(a)	superreciclado(a)	transgénero	ultraortodoxia
superdivertido(a)	superrelajado(a)		ultraortodoxo(a)
superespía	superrico(a)	TRI- (1)	ultrapersonalizar
superestrella	supersur	trifocal	ultraprocesado
superinteligencia	superurgente		ultrarrico(a)
supermanzana	superyate	ULTRA- (10)	ultraailrunner
supermartes	supraestatal	ultraactividad	
supermayoría		ultraexpansivo(a)	VICE- (1)
supermillonario(a)	TRANS- (2)	ultrafino(a)	vicelehendakari
superordenador	transdisciplinario(a)	ultraliberal	

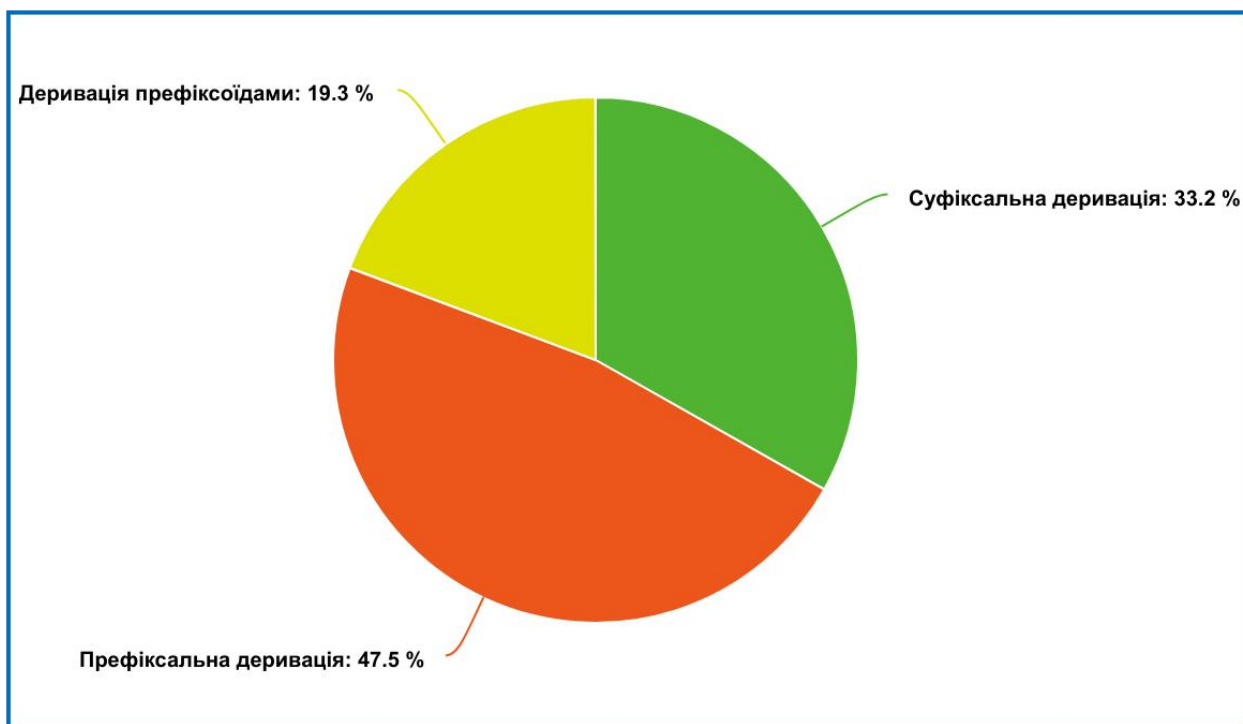
A.3. Neologismos, creados con la ayuda de prefijos

AUTO- (32)	CIBER- (8)	FOTO- (2)	neuroprotección
autoaislamiento	ciberacoso	fotoprotección	neurotecnología
autoaislarse	ciberataque	fotorreactor	neurotecnológico(a)
autoconclusivo(a)	cibercorralito		
autoconducción	ciberdelito	GEO- (2)	OMNI- (1)
autoconfinar	ciberdelincuente	geolocalización	omnicanal
autoconmiseración	ciberdelincuencia	geolocalizador	
autocumplir	ciberdelincuencia		PSEUDO- (1)
autodenigratorio(a)	ciberrastreo	HIDRO- (4)	pseudorracismo
autodescarte	ciberseguridad	hidroalcohol	
autodeterminarse		hidroaléxico(a)	TECNO- (4)
autoeditarse	CITO- (1)	hidrotratamiento	tecno-distópico
autoengaño	citotóxico(a)	hidroxiclороquina	tecno-optimismo
autoentrevista			tecnofinanciera
autoescala	CRIPTO- (4)	NANO- (1)	tecnohumanismo
autoescaneado	criptodivisa	nanosatélite	
autoexigencia	criptojuego		TELE- (16)
autoexigente	criptomoneda	NARCO- (6)	telecole
autoficción	criptozoología	narcoasalto	telecumbre
autoflagelante		narcobolivariano(a)	telediagnóstico
autogenerarse	ECO- (3)	narcoeconomía	teleempleado(a)
autoimponerse	ecoinnovación	narcopiso	teletrabajo
autoinfligir	ecotasa	narcosala	telemedicina
autoliquidación	ecovehículo	narcoviolenca	telepresencia
automuestra			teleprácticas
autootorgar	ELECTRO- (2)	NEO- (11)	telerealidad
autopercpción	electroestimulador	neobanco	telerreunión
autoportante	electrointensivo(a)	neocharnego(a)	telexo
autopractarse		neoconservador(a)	teletrabajador(a)
autoprivarse	EURO- (7)	neoconvergente	teletrabajar
auto proclamado(a)	eurobanco	neodesarrollismo	teletrabajo
autoreflexión	eurocéntrico(a)	neoexotismo	teletrabajopatía
autovigilarse	euroorden	neofenicio(a)	teletransportar
	eurooriental	neofranquista	
	eurozona	neolengua	VIDEO- (7)
BIO- (5)	euroórdenes	neonaturalista	videoarbitraje
biocompost	eurófilo(a)	neopujolista	videochat
biodefensa			videocuento
bioinsectida	FILO- (2)	NEURO- (6)	videoentrevista
biomarcador	filoetarra	neurodato	videollamada
biopolítica	filoterrorista	neurograno	videomatrimonio
		neuroinvasivo(a)	videonovio(a)

Додаток Б

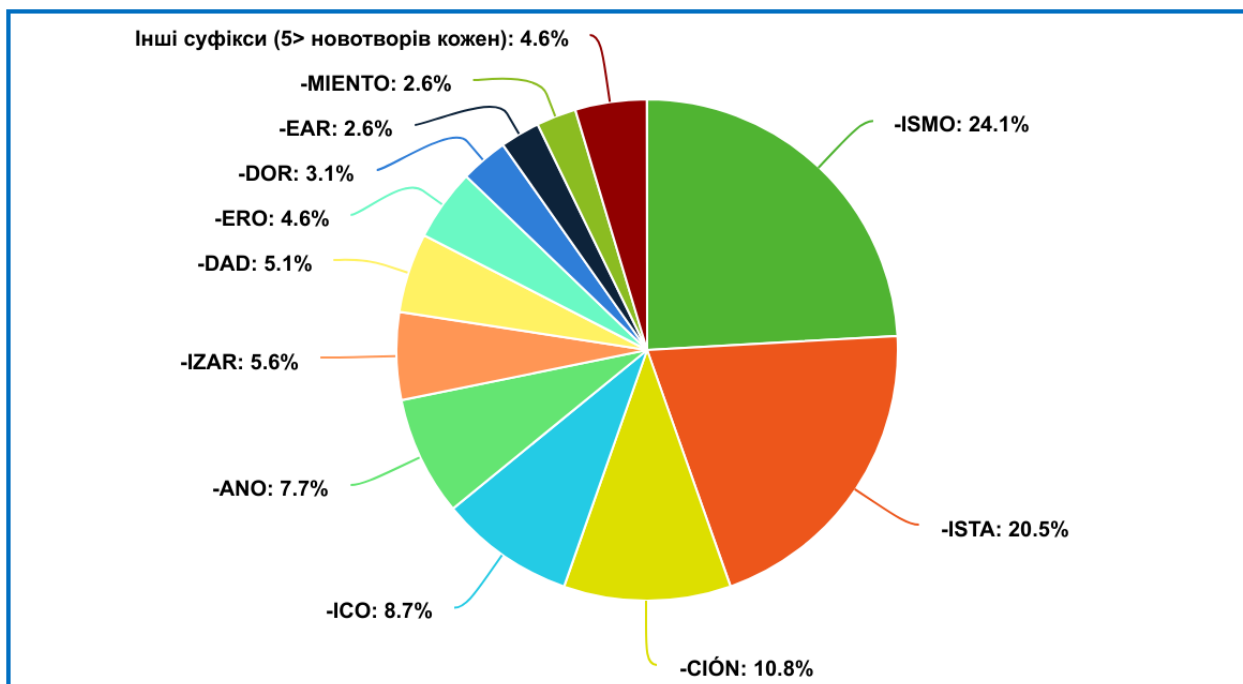
Відсотковий аналіз продуктивності дериваційних моделей (діаграми)

1. Діаграма продуктивного співвідношення дериваційних моделей

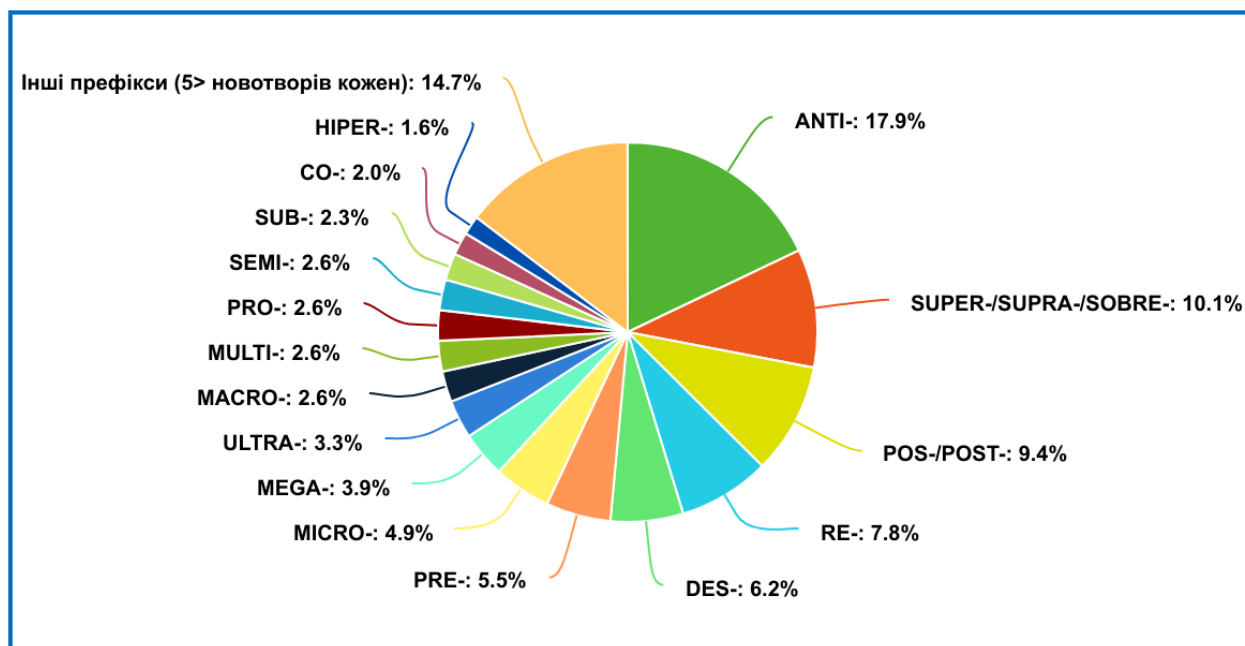
■ Суфіксальна деривація ■ Префіксальна деривація ■ Деривація префіксоїдами

2. Діаграма продуктивності суфіксів

■ -ISMO ■ -ISTA ■ -CIÓN ■ -ICO ■ -ANO ■ -IZAR ■ -DAD
■ -ERO ■ -DOR ■ -EAR ■ -MIENTO ■ Інші суфікси (5> новотворів кожен)

3. Діаграма продуктивності префіксів

4. Діаграма продуктивності префіксоїдів

